

**NIEOBOWIĄZKOWY FORMULARZ INFORMACJI UZUPEŁNIAJĄCYCH DO
ZGŁOSZENIA PLANU OCENY****Identyfikacja programu pomocy podlegającego ewaluacji**

(1) Nazwa programu pomocy:

Program pomocy regionalnej udzielanej przedsiębiorcom prowadzącym działalność gospodarczą w specjalnych strefach ekonomicznych na podstawie zezwoleń wydanych w okresie od 25 grudnia 2014 r. do 31 grudnia 2020 r.

(2) Czy plan oceny dotyczy:

☒ programu podlegającego ocenie na mocy art. 1(2)(a) Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014

☐ programu zgłoszonego do Komisji na mocy art. 108.3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE)

(3) Odniesienia do programu (*do wypełnienia przez Komisję*):

(4) Należy wymienić, jeśli występują, oceny ex ante lub wpływ ewaluacji na program pomocy oraz oceny ex post lub badania przeprowadzone w przeszłości na poprzednich programach pomocy lub na podobnych programach. Należy przedstawić krótki opis wyników i uwag końcowych z zaznaczeniem konkretnych wyzwań dla przeprowadzenia ocen i badań, które mogły powstać z metodologicznego punktu widzenia (np. dostępność danych), a które są istotne dla ewaluacji bieżącego planu oceny. Jeśli dotyczy, należy podać właściwe obszary/tematy nieobjęte poprzednimi planami oceny, które powinny być przedmiotem bieżącej oceny. Należy przedstawić streszczenia wyżej wymienionych ocen i badań w załączniku lub jako linki do przedmiotowych dokumentów.

W ramach oceny ex post Minister właściwy ds. gospodarki opracowuje coroczną Informację o funkcjonowaniu specjalnych stref ekonomicznych, obejmującą m.in.:

- lokalizację i stopień zagospodarowania każdej ze stref,
- efekty funkcjonowania stref, takie jak liczba nowych i zachowanych miejsc pracy, wartość i struktura branżowa zrealizowanych inwestycji oraz krajów pochodzenia kapitału,
- wielkość pomocy publicznej udzielonej przedsiębiorcom w formie zwolnienia podatkowego.

Zgodnie z art. 26 ustawy z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych, zwanej dalej „ustawą o sse”, Rada Ministrów przedstawia Sejmowi Informację o realizacji ustawy o sse, wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu.

Według stanu na koniec 2013 r. łączny obszar 14 specjalnych stref ekonomicznych w Polsce wynosił 16,2 tys. ha, w tym zagospodarowanych przez inwestorów było 9,9 tys. ha. Strefy zlokalizowane były na terenach 151 miast i 217 gmin. Przedsiębiorcy faktycznie zainwestowali ponad 23 mld EUR i utworzyli 196 tys. nowych miejsc pracy.

W latach 2007 – 2013:

- teren stref wzrósł o 8 tys. ha, przybyło lokalizacji w 53 miastach i 131 gminach;
- zagospodarowano pod inwestycje 3,9 tys. ha;
- wydano 1079 zezwoleń na prowadzenie działalności na terenie strefy, w tym 49,7% dużym przedsiębiorcom;
- w zezwoleniach zadeklarowano inwestycje w wysokości co najmniej 9,7 mld EUR i utworzenie co

najmniej 55 tys. nowych miejsc pracy.

W br. Zakład Finansów Korporacji Wydziału Ekonomiczno Socjologicznego Uniwersytetu Łódzkiego wykonał pogłębioną analizę oceny efektywności funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych na poziomie kraju (analiza makroekonomiczna) oraz na poziomie gmin, powiatów i województw wraz z prognozą do końca funkcjonowania stref, tj do 2026 r. Do analizy na poziomie kraju i województw wykorzystano model enklaw, który został odpowiednio dostosowany do warunków polskich. Wyniki przeprowadzonej analizy wskazują na zdecydowaną przewagę korzyści wynikających z istnienia stref nad kosztami tego instrumentu. Korzyść ekonomiczna netto z funkcjonowania stref w latach 2000 – 2026 została oszacowana na poziomie 45 mld EUR (bez uwzględniania podatku VAT).

Coroczne Informacje i ocena efektywności zamieszczone są pod adresem:

www.mg.gov.pl/wspieranie+przedsiębiorczosci/wsparcie+finansowe+inwestycji/specjalne+strefy+ekonomiczne/ekety+sse

Cele programu pomocy podlegającego ewaluacji

- (5) Należy przedstawić opis programu pomocy z określeniem potrzeb i problemów, które będą przedmiotem programu oraz planowane kategorie beneficjentów (np. wielkość, sektor, lokalizacja, szacunkowa ilość).

Szczegółów zasady udzielania pomocy publicznej w ramach Programu zawiera załączone rozporządzenie Rady Ministrów wydawane na podstawie art. 4 ust. 4 ustawy o sse.

Rozporządzenie to określa:

- 1) przedmioty działalności gospodarczej, na które nie będzie wydawane zezwolenie,
 - 2) maksymalną wielkość pomocy publicznej, którą można udzielić przedsiębiorcy prowadzącemu działalność gospodarczą na terenie strefy na podstawie zezwolenia,
 - 3) warunki udzielania pomocy publicznej przedsiębiorcy prowadzącemu działalność gospodarczą na terenie strefy na podstawie zezwolenia,
 - 4) warunki uznawania wydatków za wydatki poniesione na inwestycję na terenie strefy, a także ich minimalną wysokość,
 - 5) koszty inwestycji uwzględniane przy obliczaniu wielkości pomocy publicznej dla przedsiębiorców, którzy uzyskali zezwolenie,
 - 6) sposób dyskontowania kosztów inwestycji i wielkości pomocy publicznej na dzień uzyskania zezwolenia,
- biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia zgodności udzielonej pomocy z prawem Unii Europejskiej.

Dla poszczególnych beneficjentów warunki udzielenia pomocy publicznej (zwolnienia podatkowego) określa zezwolenie, tj. określa przedmiot działalności gospodarczej, z której dochód podlega zwolnieniu podatkowemu oraz warunki dotyczące w szczególności:

- 1) zatrudnienia przez przedsiębiorcę przy prowadzeniu działalności gospodarczej na terenie strefy przez określony czas określonej liczby pracowników;
- 2) dokonania przez przedsiębiorcę na terenie strefy inwestycji o wartości przewyższającej określoną kwotę;
- 3) terminu zakończenia inwestycji;
- 4) maksymalnej wysokości kosztów kwalifikowanych inwestycji i dwuletnich kosztów kwalifikowanych pracy;
- 5) wymagań, o których mowa w art. 5 ust. 3 i 4 ustawy o sse- w przypadku, gdy inwestycja będzie realizowana na gruntach stanowiących własność lub użytkowanie wieczyste podmiotów innych niż wymienione w art. 5 ust. 1 ustawy o sse.

Podstawę prawną zwolnienia podatkowego określają ustawy podatkowe – dla osób fizycznych art. 21 ust. 1 pkt 63 a) ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, a dla osób prawnych art. 17 ust. 1 pkt 34 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych.

Planowane kategorie beneficjentów:

W oparciu o dotychczasowe efekty można oszacować, że w okresie trwania Programu może być udzielonych średniorocznie 180 zezwoleń, w tym 50% dla dużych przedsiębiorców.

Program pomocy dla SSE jest odpowiedzią na zróżnicowany rozwój regionów w Polsce, który znajduje swoje odzwierciedlenie zarówno w wymiarze nierównomiernego wykorzystania zasobów rynku pracy, jak również relatywnie niskiego rozwoju gospodarczego poszczególnych regionów. Dla przykładu, szczególnie zapóźnione pod tym względem pozostają przede wszystkim województwa śląskie, wschodnie (lubelskie, podlaskie, podkarpackie, warmińsko-mazurskie), które należą do 20 najbiedniejszych regionów w Unii Europejskiej (pod względem wartości PKB per capita). Regiony te borykają się również z konsekwencjami gorzej rozwiniętej infrastruktury oraz peryferyjnego położenia (wschodnia granica Unii Europejskiej). Przy czym należy pamiętać również o występującym zróżnicowaniu pod względem ww. wymiarów w obrębie samych regionów – na poziomie powiatów i gmin. Niższa atrakcyjność inwestycyjna wybranych regionów powoduje, że możliwości „nadgonienia” zapóźnieni, jakie dzielą je od pozostałych obszarów Polski, a także innych regionów Europy, jest bardzo ograniczona.

W ramach poszczególnych SSE podstawową różnicę w zakresie różnicowania wsparcia, stanowi maksymalna intensywność pomocy, która bierze pod uwagę rozwój gospodarczy poszczególnych regionów. Wskazane powyżej 4 regiony Polski Wschodniej mają relatywnie najwyższą wartość maksymalnej intensywności pomocy (50%). W przypadku innych regionów, a co za tym idzie również samych stref, intensywność dopuszczalnej pomocy maleje (do 10%). Oczekuje się, że takie zróżnicowanie w poziomie intensywności wsparcia, pomoże podnieść atrakcyjność inwestycyjną tych terenów.

Generalne kryteria kwalifikowalności, jednakowe dla wszystkich stref, określono w *Koncepcji rozwoju SSE*, przyjętej przez Radę Ministrów w 2009 r.

Dążąc do optymalizacji efektów tworzenia nowych obszarów stref w *Koncepcji* położono nacisk na zdefiniowanie inwestycji pożądaných dla gospodarki kraju. Za inwestycje kwalifikujące się do wsparcia instrumentem specjalnych stref ekonomicznych uznano inwestycje:

- a) innowacyjne;
- b) realizowane w sektorach priorytetowych;
- c) wspierające rozwój klastrów, parków przemysłowych i technologicznych;
- d) zwiększające stopień uprzemysłowienia regionów słabo uprzemysłowionych;
- e) tworzące określoną liczbę nowych miejsc pracy lub o określonych minimalnych kosztach kwalifikowanych inwestycji – w zależności od stopy bezrobocia w powiecie.

Jako priorytetowe uznano inwestycje realizowane na terenie specjalnych stref ekonomicznych w sektorach motoryzacyjnym, lotniczym, elektronicznym, maszynowym, biotechnologii, chemii małotonażowej, B+R i sektorze nowoczesnych usług (BPO).

Pomimo sukcesu gospodarczego ostatnich lat, Polska należy do krajów o niskim poziomie innowacyjności, co w dużej mierze decyduje o istniejącym wciąż dystansie pomiędzy rozwojem gospodarki polskiej i starych krajów unijnych. Na pierwszy plan wysuwają się więc kwestie wspierania inwestycji, które w największym stopniu przyczynią się do wzrostu konkurencyjności polskiej gospodarki poprzez innowacyjność rozumianą jako zastosowanie nowych rozwiązań technologicznych, prowadzących do powstania i wprowadzenia na rynek nowego lub zasadniczo ulepszonego produktu.

Przedsiębiorca zainteresowany realizacją nowej inwestycji na terenie strefy w oparciu o to kryterium potwierdza jego spełnienie opinią co najmniej jednej jednostki naukowej polskiej lub z krajów UE, merytorycznie powiązanej z danym sektorem.

Wyboru sektorów priorytetowych dokonano na podstawie analizy potrzeb polskiej gospodarki w kontekście pozyskiwania inwestycji z zakresu wysokich technologii, obecnego poziomu rozwoju gospodarczego kraju oraz możliwości powiązania nowych inwestycji z istniejącym zapleczem naukowym i gospodarczym Polski. A zatem za priorytetowe uznano branże cechujące się przede wszystkim:

- wyższym udziałem wydatków na badania i rozwój (B+R) w wartości finalnej (wskaźnik intensywności wydatków na B+R szacowany jest zarówno w odniesieniu do całych branż czy dziedzin przemysłu, jak i do poszczególnych wyrobów czy grup wyrobów),
- wysokim poziomem zatrudnienia personelu naukowo-technicznego,
- technologiami zawartymi w patentach i licencjach,
- strategiczną współpracą z innymi firmami wysoko technologicznymi i ośrodkami naukowymi,
- szybkim procesem „dewaluacji” opracowywanych i stosowanych technologii,
- wysokim poziomem rotacji wyposażenia technicznego, koniecznością dużych nakładów kapitałowych.

Szczegółowe kryteria określają plany rozwoju poszczególnych stref ustalane rozporządzeniem Ministra właściwego ds. gospodarki. Dla każdego województwa wytypowano dodatkowo najwyżej dwa sektory, których wspieranie jest pożądane z uwagi na rozwój danego województwa, zgodnie ze strategiami regionalnymi poszczególnych województw.

Dodatkowe kryteria to wartość inwestycji, która musi być nie mniejsza niż 100 tys. euro oraz zobowiązanie do tworzenia nowych miejsc pracy dla wszystkich projektów, a więc również w przypadku, gdy beneficjent korzysta z pomocy publicznej z tytułu kosztów inwestycji, a nie kosztów pracy.

Szczegółowa charakterystyka beneficjentów posiadających zezwolenia na funkcjonowanie na terenie SSE.

Liczba projektów realizowanych w SSE w podziale na województwa i wielkość przedsiębiorców wg stanu na 31.12.2014 r.				
Woj.	Wielkość przedsiębiorców			RAZEM
	D	Ś	M	
dolnośląskie	236	67	50	353
kujawsko-pomorskie	31	7	7	45
lubelskie	10	8	15	33
lubuskie	66	28	32	126
łódzkie	117	35	29	181
małopolskie	67	28	49	144
mazowieckie	34	18	19	71
opolskie	23	7	11	41
podkarpackie	112	92	78	282
podlaskie	25	10	15	50
pomorskie	48	39	41	128

śląskie	194	61	38	293
świętokrzyskie	18	27	22	67
warmińsko-mazurskie	31	24	53	108
wielkopolskie	38	14	14	66
zachodniopomorskie	35	19	14	68
RAZEM	1 085	484	487	2 056

**Liczba projektów realizowanych w SSE
w podziale na branże i wielkość przedsiębiorców wg stanu na 31.12.2014 r.**

Przedmiot działalności	Wielkość przedsiębiorców			RAZEM
	D	Ś	M	
Artykuły spożywcze, napoje	57	28	36	121
Wyroby tekstylne, odzież, skóry i wyroby ze skór wyprawionych	14	19	9	42
Drewno i wyroby z drewna i korka, z wyłączeniem mebli; wyroby ze słomy i materiałów w rodzaju stosowanych do wyplatania	37	13	18	68
Papier i wyroby z papieru	61	9	24	94
Usługi poligraficzne i usługi reprodukcji zapisanych nośników informacji	13	5	9	27
Chemikalia i wyroby chemiczne	73	16	19	108
Podstawowe substancje farmaceutyczne, leki i pozostałe wyroby farmaceutyczne	17	5	3	25
Wyroby z gumy i tworzyw sztucznych	124	79	60	263
Wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	79	29	32	140
Metale	31	28	12	71
Wyroby metalowe gotowe, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	111	103	99	313
Komputery, wyroby elektroniczne i optyczne	35	12	14	61
Urządzenia elektryczne i nieelektryczny sprzęt	68	21	16	105

gospodarstwa domowego				
Maszyny i urządzenia, gdzie indziej niesklasyfikowane	66	48	34	148
Pojazdy samochodowe (z wyłączeniem motocykli), przyczepy i naczepy	167	12	8	187
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	12	5	4	21
Meble	33	12	9	54
Pozostałe wyroby	9	6	12	27
Usługi związane z rekultywacją i pozostałe usługi związane z gospodarką odpadami	2	4	10	16
Transport i magazynowanie	19	18	24	61
Usługi zw. z działalnością wydawniczą	16	1	6	23
Usługi związane z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki i usługi powiązane	10	4	8	22
Usługi rachunkowo-księgowe i w zakresie audytu	12	0	2	14
Usługi w zakresie badań i analiz technicznych	2	0	2	4
Usługi w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych	2	1	7	10
Usługi centrów telefonicznych (call centers)	2	2	0	4
Pozostałe	13	4	10	27
RAZEM	1 085	484	487	2 056

- (6) Należy podać cele programu i spodziewany wpływ, zarówno na poziomie planowanych beneficjentów jak i w zakresie, w jakim dotyczy to celów dobra publicznego.

Celem Programu specjalnych stref ekonomicznych jest przyspieszenie rozwoju gospodarczego części terytorium kraju, w szczególności poprzez:

- rozwój określonych dziedzin działalności gospodarczej,
- rozwój nowych rozwiązań technicznych i technologicznych oraz ich wykorzystanie w gospodarce narodowej,
- rozwój eksportu,
- zwiększenie konkurencyjności wytwarzanych wyrobów i świadczonych usług,
- zagospodarowanie istniejącego majątku przemysłowego i infrastruktury gospodarczej,
- tworzenie nowych miejsc pracy,
- zagospodarowanie niewykorzystanych zasobów naturalnych z zachowaniem zasad równowagi ekologicznej.

Spodziewane bezpośrednie efekty wsparcia, oczekiwane na poziomie beneficjentów, to nowe miejsca pracy, nowe inwestycje, wyższy poziom innowacyjności oraz poprawa kwalifikacji pracowników.

- (7) Należy wskazać potencjalne negatywne skutki dla beneficjentów pomocy lub dla szerszego środowiska, które można w sposób bezpośredni lub pośredni powiązać z programem pomocy.

Istnieje duże prawdopodobieństwo niewykorzystania przez przedsiębiorców całej kwoty pomocy wynikającej z poniesionych kosztów kwalifikowanych i lokalizacji inwestycji. Wielkość pomocy jest zależna min. od wysokości osiąganych dochodów ze sprzedaży wyrobów lub usług określonych w zezwoleniach, a więc istotny wpływ ma koniunktura gospodarcza i sytuacja makroekonomiczna. W sytuacji poważnego załamania się koniunktury w danym sektorze przedsiębiorca może nie być w stanie zrealizować wszystkich warunków zezwolenia, najczęściej dotyczy to warunku utrzymania wielkości zatrudnienia przez kilka lat od zakończenia inwestycji, co może skutkować cofnięciem zezwolenia i zwrotem całej pomocy publicznej, a w konsekwencji upadłością firmy.

Zasady udzielania pomocy regionalnej w SSE są zgodne z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 z 26.06.2014, str. 1), a więc uwzględniono wszystkie przepisy ograniczające nadmierne zakłócanie konkurencji. W związku z tym, że pomoc publiczna w strefach jest udzielana w formie zwolnienia z podatku dochodowego, jest to dla budżetu państwa pomoc „bezpieczna”. Przedsiębiorca/beneficjent, aby mógł skorzystać z pomocy musi zrealizować inwestycję i osiągać dochód, co oznacza, że nie ma możliwości skorzystania z pomocy, jeśli inwestycja nie zostanie zrealizowana. Biorąc powyższe pod uwagę nie przewiduje się wystąpienia negatywnych skutków pomocy, poza wcześniej wskazanymi.

- (8) Należy przedstawić zaplanowany roczny budżet zgodnie z programem, czas trwania programu, instrumenty pomocy oraz koszty kwalifikowalne.

1) Roczny budżet Programu

Z uwagi na specyfikę pomocy publicznej udzielanej przedsiębiorcom w strefach w formie zwolnień podatkowych (pomoc rozłożona nawet na kilkanaście lat) oraz zasadę, że dniem udzielenia pomocy publicznej jest dzień wydania zezwolenia, roczne wydatki z tytułu pomocy szacowane są na podstawie wysokości kosztów kwalifikowanych ujętych w zezwoleniach wydanych w jednym roku oraz intensywności pomocy określonej w mapie pomocy. Przyjmując, że średnioroczne koszty inwestycji kwalifikujące się do pomocy publicznej wyniosą maksimum 1,5 mld EUR, a średnia intensywność wyniesie ok. 35%, szacunkowa maksymalna wartość pomocy może osiągnąć ok. 500 mln EUR rocznie.

2) Czas trwania Programu

25 grudnia 2014 r. – 31 grudnia 2020 r.

3) Instrumenty pomocy

Zwolnienie osób prawnych lub osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na terenach specjalnych stref ekonomicznych na podstawie zezwolenia od podatku dochodowego odpowiednio od osób prawnych lub od osób fizycznych. Pomoc udzielana przedsiębiorcom działającym w specjalnych strefach ekonomicznych na podstawie zezwolenia stanowi pomoc regionalną udzielaną w celu wspierania nowych inwestycji lub tworzenia nowych miejsc pracy związanych z nową inwestycją

4) Koszty kwalifikowane

1,5 mld EUR rocznie

- (9) Należy przedstawić omówienie kryteriów kwalifikowalności oraz metodyki dotyczącej wyboru beneficjentów pomocy. W szczególności należy opisać metodykę wyboru beneficjentów, szacowany budżet dostępny dla każdej grupy beneficjentów, prawdopodobieństwo wyczerpania budżetu dla danej grupy beneficjentów, możliwe zasady

punktacji, poziomy intensywności pomocy, kryteria, które podmiot przyznający pomoc weźmie pod uwagę przy ewaluacji podań.

O zezwolenie na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie strefy uprawniające do pomocy publicznej mogą ubiegać się wszyscy przedsiębiorcy bez względu na rozmiar.

Zgodnie z art. 17 ustawy o sse ustalenie przedsiębiorców, którzy uzyskują zezwolenie, następuje w drodze przetargu lub rokowań podjętych na podstawie publicznego zaproszenia. Minister właściwy ds. gospodarki określa, w drodze rozporządzenia, sposób przeprowadzenia, zasady i warunki przetargu lub rokowań, a także kryteria oceny zamierzeń co do przedsięwzięć gospodarczych, które mają być podjęte przez przedsiębiorców na terenie strefy, odrębnie w odniesieniu do każdej strefy, uwzględniając w szczególności stopień, w jakim wielkość, przedmiot i charakter ekonomiczny planowanych przez przedsiębiorcę przedsięwzięć gospodarczych na terenie strefy i warunków ich realizacji przyczynią się do osiągnięcia celów ustanowienia strefy określonych w planie rozwoju strefy.

Rozporządzenie to zostało dostosowane do wymagań wynikających z nowych zasad udzielania pomocy publicznej. Załącznik do tego rozporządzenia określa zakres informacji, jaki powinien być zawarty we wniosku o udzielenie pomocy. W specyfikacji istotnych warunków przetargu lub rokowań zawarty będzie min. wykaz informacji, jakie przedsiębiorca będzie zobowiązany przekazywać zarządzającemu strefą, Ministrowi właściwemu ds. gospodarki i ewaluatorowi Programu.

Nie określa się budżetu dla poszczególnych grup beneficjentów. Wyczerpanie budżetu zaplanowanego na kwotę 500 mln EUR jest mało prawdopodobne, ponieważ określa on maksymalną pomoc, a jak dotychczas, według stanu na koniec 2012 r., przedsiębiorcy uzyskali pomoc w kwocie 13 mld EUR, co stanowi tylko 14% poniesionych w tym czasie kosztów kwalifikujących się do pomocy.

Obligatoryjne kryteria, jakie muszą być spełnione przez beneficjentów, to planowana minimalna wartość inwestycji, wynosząca 100 tys. euro oraz obowiązek zadeklarowania utworzenia nowych miejsc pracy.

Beneficjenci, którzy starają się o uzyskanie pozwolenia na działanie na terenie danej SSE, wybierani są w drodze prowadzonych przetargów i rokowań. Oferty beneficjentów oceniane są pod kątem wspomnianych w planie następujących wymiarów:

1. przedmiotu i zakresu działalności gospodarczej oferenta prowadzonej dotychczas oraz działalności, której prowadzenie planuje na terenie strefy;
2. wartości i warunków realizacji przedsięwzięć gospodarczych, w tym inwestycji planowanych na terenie strefy;
3. udziału w tworzeniu i modernizacji infrastruktury gospodarczej w strefie;
4. udziału w powiązaniach gospodarczych, w tym kooperacyjnych, z przedsiębiorcami działającymi na terenie kraju;
5. zgodności przedsięwzięć gospodarczych planowanych na terenie strefy z celami rozwoju strefy oraz przedsięwzięciami gospodarczymi realizowanymi lub planowanymi na terenie strefy przez innych przedsiębiorców;
6. stopnia zagrożenia dla środowiska oraz planowanych przedsięwzięć w zakresie jego ochrony;
7. stopnia innowacyjności technologii przedsięwzięć i działalności planowanej na terenie strefy.

Beneficjenci są zobligowani przedstawić szczegółowe informacje w wyżej wskazanych obszarach, następnie specjalnie powołana komisja dokonuje oceny ofert.

- (10) Należy wymienić dokładne ograniczenia lub ryzyka, które mogą wpłynąć na wdrożenie programu, przewidywany wpływ oraz realizację założonych celów.

Ryzykiem w realizacji założonych celów jest pogorszenie sytuacji makroekonomicznej skutkujące załamaniem się nowych inwestycji.

Pytania służące ocenie

- (11) Należy podać konkretne pytania, które powinny być omówione w trakcie przeprowadzania oceny przez przedstawienie dowodów ilościowych wpływu przedmiotowej pomocy. Należy odróżnić pytania dotyczące bezpośredniego wpływu przedmiotowej pomocy na beneficjentów od pytań dotyczących wpływu pośredniego. Należy wyjaśnić, w jaki sposób pytania służące ocenie odnoszą się do celów programu.

W związku ze zdefiniowanym powyżej celem, należy dokonać oceny wyników Programu na czterech poziomach:

- przedsiębiorstw korzystających z pomocy;
- gmin, na terenie których zlokalizowane są strefy, w których przedsiębiorstwa korzystające z pomocy dokonały inwestycji;
- regionów (1. Zachodnia i centralna Polska, 2. Wschodnia i północnowschodnia Polska z poziomem intensywności pomocy 50%, 3. Warszawa);
- kraju.

Takie podejście będzie służyć pełnemu uchwyceniu efektów Programu, zgodnie z określeniem jego celów. Cele te mają charakter terytorialny, stąd konieczność koncentracji na poziomie terytorialnym (przede wszystkim gminy, jako podstawowej jednostki terytorialnej w Polsce, z uzupełniającym uwzględnieniem poziomu krajowego). Jednocześnie pomoc jest skierowana do przedsiębiorstw, a więc niezbędne jest zbadanie w pierwszej kolejności efektów Programu w przedsiębiorstwach, które z niego korzystają.

Powyższe podejście znalazło odzwierciedlenie we wstępnej liście pytań ewaluacyjnych:

I. Pytania odnoszące się do poziomu przedsiębiorstw-beneficjentów Programu:

1. Ile przedsiębiorstw skorzystało z pomocy Programu?
2. Jaka liczba miejsc pracy została utworzona w przedsiębiorstwach, które uzyskały wsparcie w ramach Programu?
3. Jaka jest kwota inwestycji dokonanych przez przedsiębiorstwa, które uzyskały wsparcie w ramach Programu?
4. Jaki jest rozkład wielkości inwestycji oraz utworzonych miejsc pracy pomiędzy poszczególne branże gospodarki?
5. Jaki był wpływ wsparcia Programu na inwestycje dokonane przez przedsiębiorstwa-beneficjentów oraz utworzone miejsca pracy, z uwzględnieniem efektu jałowej straty?
6. Jaki jest wpływ wsparcia Programu na uzyskany poziom konkurencyjności i innowacyjności oraz dalszy rozwój przedsiębiorstw-beneficjentów, z uwzględnieniem efektu jałowej straty?
7. W jakim stopniu osiągnięte przez przedsiębiorstwa-beneficjentów rezultaty są zgodne z założeniami Programu?
8. Jaki jest wpływ pomocy na sytuację beneficjentów w zakresie efektów oczekiwanych (takich jak zatrudnienie, nakłady inwestycyjne, wyniki finansowe, w tym w zakresie eksportu, innowacyjność oraz inne wyrażane przez wskaźniki rezultatu) i nieoczekiwanych (zidentyfikowanych podczas ewaluacji)?
9. Czy program wpłynął na inne podmioty niż beneficjenci (tj. czy wystąpiły „efekty rozlania” tzw. spill-over effect)? Jeśli tak, to w czym się te efekty wyrażają?
10. Czy uzyskane efekty można było osiągnąć z wykorzystaniem mniejszej pomocy lub korzystając z innych form pomocy? Jeśli tak, to w czym się te efekty wyrażają?
11. Czy efekty pomocy różnicowały się w zależności od wielkości wspartych przedsiębiorstw?
12. Czy wsparcie miało pozytywny wpływ na innowacyjność? W jakim stopniu wsparcie miało wpływ na typ realizowanych inwestycji?
13. Jaki jest udział projektów, które otrzymały wsparcie również z Funduszy Strukturalnych

Unii Europejskiej?

14. Jaki jest udział projektów, które otrzymały również inne wsparcie publiczne?

II. Pytania odnoszące się do poziomu gmin-beneficjentów:

1. Jaka liczba miejsc pracy została utworzona w gminach, w których zlokalizowane są inwestycje przedsiębiorstw-beneficjentów Programu?
2. Jaka jest kwota nowych inwestycji w gminach, w których zlokalizowane są przedsiębiorstwa-beneficjenci Programu?
3. Jaki jest rozkład wielkości inwestycji oraz utworzonych miejsc pracy w gminach, w których znajdują się przedsiębiorstwa-beneficjenci Programu pomiędzy poszczególnymi branżami gospodarki?
4. Jaki był wpływ inwestycji, dokonanych przy wsparciu Programu na ogólną wielkość inwestycji w gminach, w których znajdują się przedsiębiorstwa-beneficjenci Programu, z uwzględnieniem zarówno efektu jałowej straty, jak efektu dyfuzji?
5. Jaki był wpływ inwestycji, dokonanych przy wsparciu Programu na zmiany liczby miejsc pracy w gminach, w których znajdują się przedsiębiorstwa-beneficjenci Programu, z uwzględnieniem zarówno efektu jałowej straty, jak i efektu dyfuzji?
6. Jaki był wpływ inwestycji, dokonanych przy wsparciu Programu na stan rozwoju społeczno-gospodarczego gmin, w których znajdują się przedsiębiorstwa-beneficjenci Programu?
7. Jaki jest przewidywany przyszły wpływ inwestycji, dokonanych przy wsparciu Programu na dalszy rozwój społeczno-gospodarczy gmin, w których znajdują się przedsiębiorstwa-beneficjenci Programu?
8. Jaka jest efektywność programu pomocy dla SSE?
9. Czy program spowodował powstanie „efektów rozlania” (tzw. spill-over effects) na poziomie regionów? W czym się te efekty wyrażają?
10. Jaki jest udział bezpośrednich inwestycji zagranicznych we wszystkich inwestycjach zrealizowanych w SSE? Do jakiego stopnia na udział ten miało wpływ wprowadzenie przepisów przeciwko relokacji w Art. 13 (d) GBER 2014, w porównaniu do sytuacji przed czerwcem 2014?
11. Jaki jest udział eksportu w całej produkcji SSE?

III. Pytania odnoszące się do poziomu ponadgminnego:

1. Jaki jest wpływ Programu na rozwój poszczególnych branż gospodarki, z uwzględnieniem zarówno efektu jałowej straty, jak i efektów dyfuzji oraz wyciekania?
2. Jaki jest wpływ Programu na wzrost eksportu, w podziale na poszczególne branże, z uwzględnieniem zarówno efektu jałowej straty, jak i efektów dyfuzji oraz wyciekania?

Wskaźniki wyników

- (12) Należy wskazać, w jaki sposób zostaną ocenione wyniki programu, jakie wskaźniki zostaną utworzone włączając źródła danych i w jaki sposób wskaźniki wyników będą odpowiadały pytaniom służącym ocenie. Należy wyjaśnić, dlaczego wybrane wskaźniki są najodpowiedniejsze do oceny przewidywanego wpływu programu pomocy.

Program powstał w celu stymulowania rozwoju gospodarczego określonych obszarów Polski. Jest więc on instrumentem rozwoju lokalnego i regionalnego. Z tego względu stopień osiągnięcia celów Programu będzie badany przy wykorzystaniu wskaźników odnoszących się do określonego terytorium. Ponadto analizami zostaną objęte wskaźniki odnoszące się do efektów osiąganych na poziomie samych beneficjentów pomocy, tj. wspartych przedsiębiorstw.

Za syntetyczny wskaźnik realizacji celu głównego programu wsparcia należałoby przyjąć wzrost poziomu produktu brutto na obszarach objętych specjalnymi strefami ekonomicznymi. Zastosowanie tego wskaźnika napotyka jednak zasadnicze trudności metodologiczne. Po pierwsze, dane statystyczne

w odniesieniu do tego wskaźnika dostępne są na poziomie podregionów, a nie na poziomie lokalnych jednostek samorządu terytorialnego. Obszar podregionu jest zbyt duży z punktu widzenia oddziaływania gospodarczego stref (w każdym razie ich części). Po drugie, na poziom tego wskaźnika wpływa szereg czynników i wpływ Programu nie jest spośród nich czynnikiem zasadniczym, tym bardziej, że w strefach funkcjonują przedsiębiorstwa, które uzyskały pomoc w ramach wcześniejszych interwencji pomocowych. Dlatego ten wskaźnik zostanie poddany analizie w trakcie ewaluacji ex-post, nie będzie jednak włączony do zestawu podstawowych wskaźników realizacji celów Programu.

W związku z powyższym, w oparciu o szczegółowe cele Programu, zastosowane zostaną inne kluczowe wskaźniki stopnia realizacji tych celów.

Pierwszy planowany wskaźnik to **wzrost zatrudnienia**.

Jest on szczególnie istotny w świetle celów Programu i powodów jego utworzenia. Wskaźnik ten należy rozpatrywać zarówno na poziomie liczby miejsc pracy utworzonych przez przedsiębiorstwa funkcjonujące w strefach ekonomicznych z pomocą Programu, jak i na poziomie jednostek terytorialnych, w których funkcjonują strefy. Biorąc pod uwagę, że podstawowym poziomem życia społeczno-gospodarczego w Polsce jest poziom gminy i że oddziaływanie danej interwencji najlepiej jest rozpatrywać zaczynając od najniższego poziomu, na którym ona funkcjonuje, właściwy będzie w tym przypadku poziom gminy.

Analiza wzrostu zatrudnienia będzie więc obejmowała następujące wskaźniki:

1. Liczbę **miejsc pracy** utworzonych przez przedsiębiorstwa – **beneficjentów Programu**;
2. Liczbę **miejsc pracy** powstałych w **gminach**, na terenie których zlokalizowane są przedsiębiorstwa – beneficjenci Programu.

Drugim obszarem analizy będzie **poziom nakładów na nowe inwestycje**.

Nakłady inwestycyjne są niezbędne dla rozwoju gospodarczego i podnoszenia konkurencyjności, dla zagospodarowania istniejących zasobów, a więc dla realizacji celów Programu i można je uznać za dobry miernik stopnia osiągania tych celów.

Ten obszar analizy będzie obejmował następujące wskaźniki:

1. Wielkość nakładów na nowe inwestycje w przedsiębiorstwach – **beneficjentach Programu**;
2. Wielkość nakładów beneficjentów na nowe inwestycje w **gminach**, na terenie których zlokalizowane są przedsiębiorstwa – beneficjenci Programu.

Biorąc pod uwagę inne cele Programu, planuje się uwzględnienie w ramach powyższych wskaźników ich **zróżnicowania branżowego**, co pozwoli na dokonanie analizy wpływu Programu na cele odnoszące się do innowacyjności i konkurencyjności gospodarczej.

Wyróżniono następujące wskaźniki:

1. Wielkość nakładów na nowe inwestycje w przedsiębiorstwach – **beneficjentach Programu** w rozbiciu na poszczególne branże, według klasyfikacji PKD;
2. Wielkość nakładów beneficjentów na nowe inwestycje w **gminach**, na terenie których zlokalizowane są przedsiębiorstwa – beneficjenci Programu, w rozbiciu na poszczególne branże, według klasyfikacji PKD;
3. Liczba **miejsc pracy** utworzonych przez przedsiębiorstwa – **beneficjentów Programu** w rozbiciu na poszczególne **branże**, według klasyfikacji PKD;
4. Liczbę **miejsc pracy** powstałych w **gminach**, na terenie których zlokalizowane są przedsiębiorstwa – beneficjenci Programu w rozbiciu na poszczególne **branże**, według klasyfikacji PKD;

Na poziomie przedsiębiorstw beneficjentów i dobranej grupy kontrolnej analizowane będą następujące wskaźniki:

1. Liczba pracujących w osobach.
2. Wartość nakładów na środki trwałe.
3. Wartość przychodów netto ze sprzedaży, w tym na eksport.
4. Udział podmiotów prowadzących działalność innowacyjną.

5. Wartość nakładów na szkolenia pracowników.

Przewidywana metodyka przeprowadzania oceny

- (13) Należy przedstawić informacje dotyczące przewidywanej metodyki do zastosowania przy przeprowadzaniu oceny w celu identyfikacji przyczynowego wpływu programu pomocy.

Przewiduje się przeprowadzenie ewaluacji z zastosowaniem dwóch podstawowych podejść właściwych dla ewaluacji ex-post:

1. ocena wpływu oparta na sytuacji kontrfaktycznej
2. ewaluacja oparta na teorii programu

Metoda kontrfaktyczna pozwoli sformułować odpowiedź, CZY Program przyniósł oczekiwane efekty, zaś ewaluacja oparta na teorii pozwoli na sformułowanie odpowiedzi DLACZEGO efekty te zostały osiągnięte (lub nie zostały osiągnięte).

Ocena wpływu oparta na sytuacji kontrfaktycznej zostanie zastosowana w celu określenia rzeczywistych efektów Programu, a więc do zmierzenia efektu netto interwencji, w szczególności w zakresie kluczowych wskaźników przyjętych do mierzenia stopnia osiągnięcia jego celów. Celem tej oceny będzie oddzielenie zmiany niezależnej od podjętej interwencji od zmiany, którą można przypisać wpływowi interwencji, poprzez porównanie osiągniętych rezultatów z szacowanymi rezultatami, które mogłyby się pojawić pomimo braku interwencji.

Ocena z wykorzystaniem metod kontrfaktycznych dotyczyć będzie wpływu Programu na rozwój obszarów kraju, na których usytuowane są specjalne strefy ekonomiczne i na których z pomocą Programu zlokalizowane zostaną nowe inwestycje. Analizy z wykorzystaniem metod kontrfaktycznych będą również prowadzone na poziomie przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie w ramach Programu.

W pierwszej kolejności przewidujemy zastosowanie metod kontrfaktycznych do oceny wpływu Programu na poziomie terytorium, ponieważ takie podejście wynika wprost z zastosowania paradygmatów ewaluacji opartej na teorii¹.

Program, mimo że bezpośrednio udziela pomocy przedsiębiorcom (teoria działania), ma jako swój zasadniczy cel rozwój określonych obszarów kraju (teoria zmiany). Wsparcie firm jest w tym przypadku instrumentem, służącym zachęceniu ich do lokowania inwestycji na takich obszarach, które ze względu na swoje charakterystyki są mniej atrakcyjne dla inwestorów, po to, aby inwestycje te stanowiły czynnik stymulowania rozwoju tych obszarów (teoria bazowa). Innymi słowy *rationale* Programu to stworzenie zachęty dla przedsiębiorców do lokowania swoich inwestycji w na określonych obszarach, a nie wsparcie przedsiębiorstw *per se*, zaś gmina jest podstawową jednostką terytorialną, na obszarze której prowadzona jest polityka rozwoju społeczno-gospodarczego.

Należy więc analizować efekty Programu porównując zmiany, jakie zaszły na **obszarach** objętych jego interwencją ze zmianami, jakie miały miejsce na **podobnych obszarach** nie korzystających z Programu, bowiem celem Programu jest właśnie osiągnięcie (pozytywnych) zmian na poziomie określonego terytorium (teoria zmiany).

Oczywiście efekty uzyskane w firmach-beneficjentach są elementem tych zmian, ale nie są one celem

¹ Według ewaluacji wspieranej teorią, każda interwencja publiczna opiera się na trzech grupach założeń:

- Teorii bazowej, czyli inspiracjach (uświadomionych lub intuicyjnych), których źródłem są obowiązujące teorie, wcześniejsze doświadczenia, wyniki badań i na których opierały się osoby zaangażowane w projektowanie interwencji (tu: wpływ bezpośrednich interwencji na rozwój społeczno-gospodarczy danego terytorium)
- Teorii zmiany, czyli założeniach na temat relacji między rezultatami a efektami programu i wyrażanych za pomocą ogólnych stwierdzeń *jeżeli.... to ...* (hipoteza Programu),
- Teorii działania, czyli strategii zamiany nakładów na oczekiwane produkty wskazujących jakie konkretne działania i ich sekwencja oraz jaki układ instytucjonalny jest potrzebny, by produkty te osiągnąć (tu: ulgi podatkowe zachęcają do bezpośrednich inwestycji na danym terenie).

samym w sobie, a tylko środkiem mającym prowadzić do osiągnięcia celu. Ewaluacja z wykorzystaniem metod kontrfaktycznych ma za zadanie zmierzyć, w jakim stopniu środek ten (pomoc firmom) okazał się skuteczny w dążeniu do uzyskania celu (rozwoju danego obszaru).

Ocena wpływu Programu na rozwój określonych obszarów kraju oparta będzie na analizie zmian w sytuacji jednostek terytorialnych korzystających z pomocy Programu w porównaniu do zmian, jakie zajdą w analogicznych jednostkach z grupy kontrolnej w okresie objętym ewaluacją, a więc w okresie: koniec roku 2014 (przed uruchomieniem pomocy w ramach Programu) – koniec roku 2019 (tę datę należy przyjąć, jako końcową ze względu na planowany termin prowadzenia ewaluacji, mimo że realizacja, a tym bardziej oddziaływanie Programu będzie trwało dłużej).

Ze względu na to, że Program – jak wskazano wcześniej – stanowi instrument wsparcia rozwoju gospodarczego na poziomie lokalnym, planuje się przyjęcie gminy, na terenie której zlokalizowana jest (część) specjalna strefa ekonomiczna, jako jednostki poddanej ocenie wpływu Programu.

Ze względu na charakterystykę Programu, przewiduje się zastosowanie quasi-eksperymentalnej metody oceny. Zastosowanie metody eksperymentalnej w tym przypadku nie jest możliwe, gdyż uczestnictwo w Programie danej gminy nie następuje w sposób losowy.

Ze względu na wskazane przewidywane różnice pomiędzy gminami objętymi interwencją Programu i gminami z grupy (lub grup) kontrolnej, do dokonania pomiaru efektów Programu przewiduje się zastosowanie metody podwójnej różnicy. Przy jej zastosowaniu analiza zmian w jednostkach należących do grupy objętej interwencją oraz do grupy kontrolnej, jakie będą miały miejsce w okresie pomiędzy uruchomieniem interwencji i momentem obserwacji, uwzględni wcześniejsze różnice pomiędzy jednostkami należącymi do obu grup, a więc różnice niezależne od udziału w interwencji.

Do analizy danych odnoszących się do obu grup zostaną zastosowane odpowiednie metody analizy statystycznej, w szczególności analiza regresji.

Ze względu na złożony charakter kontekstu Programu oraz grup poddawanych analizie, konieczna będzie pogłębiona i krytyczna interpretacja uzyskanych wyników. Należy brać pod uwagę, że w ocenie z wykorzystaniem sytuacji kontrfaktycznej nie będzie możliwe uchwycenie wszystkich czynników wpływających na zmianę w obu grupach, a więc uzyskane rezultaty badawcze będą miały jedynie charakter pewnego przybliżenia. Zadaniem ewaluatora będzie ocena prawdopodobnego marginesu błędu uzyskanych wyników oraz ocena składających się na niego elementów.

Należy też zwrócić uwagę na to, że ocena z wykorzystaniem grupy kontrolnej nie będzie w stanie uwzględnić efektów Programu wykraczających poza terytoria, które będą jej przedmiotem, z konieczności więc będzie niepełna.

Rozwiązaniem tego problemu nie byłoby zwiększenie zasięgu terytorialnego jednostek poddawanych analizie. Przyjęcie jako badanej jednostki powiatu uniemożliwiłoby, a przynajmniej znacznie utrudniło, dopasowanie próby kontrolnej, ponieważ specjalne strefy ekonomiczne funkcjonują w około 40% powiatów, a więc populacja powiatów nie objętych interwencją, spośród których należałoby skomponować grupę kontrolną ma bardzo ograniczoną liczebność, co nasuwa poważne trudności metodologiczne.

Co więcej, należy się liczyć z tym, że oddziaływanie terytorialne interwencji w ramach Programu, gdyby je mierzyć w odniesieniu do większych obszarów, byłoby tym bardziej trudne do wyizolowania od innych czynników wpływających na obserwowalne zmiany o charakterze statystycznym, co jest celem ewaluacji z wykorzystaniem metod kontrfaktycznych.

Efekty inwestycji wspieranych w ramach Programu mogą mieć zasięg znacznie wykraczający poza terytorium, które ma bezpośrednio skorzystać na ustanowieniu strefy, bowiem powiązania w ramach łańcucha wartości firm, dokonujących inwestycji w strefie, mogą mieć zasięg krajowy, jeśli nie międzynarodowy. Ten aspekt efektów nie będzie mógł być ujęty w ramach oceny z wykorzystaniem sytuacji kontrfaktycznej. Zostanie on uwzględniony w ramach drugiej części ewaluacji, zwłaszcza w postaci planowanych studiów przypadku.

W ramach oceny programu pomocy dla SSE przewiduje się wykorzystanie podejścia kontrfaktycznego również na poziomie firm-beneficjentów. Planuje się wykorzystanie podejścia polegającego na dopasowaniu do beneficjentów tzw. grupy kontrolnej, składającej się z podmiotów, które nie otrzymały wsparcia publicznego. Dobór grupy kontrolnej będzie się odbywał w oparciu o

listę wybranych charakterystyk, mających wpływ z jednej strony na decyzję o inwestycji na obszarze SSE, a z drugiej na potencjalne efekty wsparcia. Podejście to będzie ukierunkowane na minimalizację tzw. obciążenia selekcyjnego w szacowaniu efektów wsparcia. W celu minimalizacji obciążenia selekcyjnego, użyta będzie szeroka lista zmiennych kontrolnych (w tym związanych z dynamiką rozwoju przedsiębiorstw, w zakresie uzyskiwanych zysków, liczby pracowników itp.). Jednocześnie różne podejścia w sposobie doboru grupy kontrolnej będą sprawdzone.

Zastosowanie powyższej metodyki na poziomie przedsiębiorstw, będzie zrealizowana we współpracy z Głównym Urzędem Statystycznym. Nie bez znaczenia dla możliwości przeprowadzenia analiz na poziomie przedsiębiorstw, z zachowaniem zasad tajemnicy statystycznej, będą miały takie czynniki jak: liczba zrealizowanych inwestycji, specyfika realizowanych inwestycji (udział bezpośrednich inwestycji zagranicznych), potencjalna liczba jednostek kontrolnych. Z punktu widzenia doboru grupy kontrolnej kluczowe jest dysponowanie relatywnie dużymi zbiorami danych, które umożliwią celowy dobór podobnych przedsiębiorstw. Możliwość taką potencjalnie zapewniają dane GUS, jednak niewykluczone, że specyfika przedsiębiorstw-beneficjentów i realizowanych przez nich inwestycji uniemożliwi poprawny dobór grupy kontrolnej (tj. eliminujący występowanie obciążenia selekcyjnego). Z drugiej strony może się okazać, że liczba analizowanych jednostek, identyfikowalnych na poziomie danych GUS jest na tyle niewielka, że naruszone mogą być zasady tajemnicy statystycznej. Wszystkie powyższe problemy mają charakter potencjalny. Ich weryfikacja będzie możliwa po przeprowadzeniu analizy zrealizowanych inwestycji na terenie SSE.

Na etapie statystycznej selekcji grup kontrolnych informacja o innym, dodatkowym wsparciu publicznym dla przedsiębiorstw będzie wykorzystana (w formie osobnych zmiennych kontrolnych). W szczególności lista beneficjentów programów Unii Europejskiej (2014-2020), zostanie włączona do tworzonych modeli. By uniknąć potencjalnych zakłóceń będących skutkiem innych interwencji niż SSE, wykorzystane zostaną różne typy modelowania statystycznego. Jednocześnie analizy będą prowadzone na poziomie homogenicznych grup (biorąc pod uwagę typ i zakres uzyskanej pomocy publicznej). Przewiduje się, że jeden ze schematów weźmie pod uwagę osobne analizy prowadzone dla podmiotów, które korzystały wyłącznie z SSE oraz osobne dla podmiotów, które dodatkowo korzystały z innych form wsparcia (tj. oprócz SSE).

W ramach metody podwójnej różnicy oszacowane zostaną wszystkie wskaźniki związane ze wskazanymi oczekiwanymi efektami interwencji, tj. wielkość zatrudnienia, wartość inwestycji, poziom innowacyjności oraz wartość nakładów na szkolenia pracowników. Uzupełniając można oszacować estymatory podwójnej różnicy dla wskaźników związanych z wielkością eksportu beneficjentów i dobranej grupy kontrolnej.

Aby uzyskać pogłębioną, kompleksową ocenę efektów Programu, zostanie wykorzystane podejście określane jako **ewaluacja oparta na teorii** (theory based evaluation). Ten typ ewaluacji stanowi kontekstową, całościową analizę programu, opierającą się na podejściu koncepcyjnym traktującym program jako teorię.

Jej celem jest dokonanie kompleksowej oceny obejmującej nie tylko efekty Programu, ale również określenie, w jaki sposób i dlaczego Program przyniósł takie, a nie inne rezultaty.

Ewaluacja oparta na teorii pozwoli na uwzględnienie w ostatecznej ocenie Programu następujących elementów:

- identyfikację przyjętej przez twórców Programu logiki interwencji, w kontekście wcześniejszych etapów funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych w Polsce,
- ocenę trafności przyjętej koncepcji wsparcia w warunkach społeczno-gospodarczych Polski w okresie objętym oceną,
- analizę powiązań pomiędzy potrzebami, na które ma odpowiadać Program oraz udzielanym wsparciem,
- analizę związków przyczynowo-skutkowych zachodzących w obrębie interwencji, pomiędzy nakładami a osiąganymi rezultatami,
- określenie, jakie zamierzone i nie zamierzone skutki przyniósł Program oraz jakie przyczyny wpłynęły na te skutki.

Ocena w ramach tego komponentu ewaluacji obejmie m.in. zbadanie, w jakim zakresie

i w jakim stopniu zarówno założenia Programu (a więc przyjęta w Programie logika interwencji), jak i jego praktyczne działanie są zgodne z celami i instrumentarium określonymi w odpowiednich strategiach rozwoju:

- szczebla krajowego:
 - Strategii Rozwoju Kraju 2020
 - Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego Regionu Miasta Obszary Wiejskie 2012-2020
- strategii rozwoju poszczególnych województw
- strategii rozwoju lokalnego (w odniesieniu do próby gmin będącej przedmiotem analizy).

W tej części ewaluacji Program zostanie zbadany z wykorzystaniem perspektyw:

- decydentów szczebla centralnego
- władz regionalnych
- władz lokalnych
- przedsiębiorstw, w tym:
 - korzystających z pomocy Programu
 - innych przedsiębiorstw, w szczególności lokalnych małych i średnich firm.

Przedmiotem analizy z wykorzystaniem ww. perspektyw będą w szczególności rezultaty Programu, tak planowane (spodziewane), jak i osiągnięte, w tym zarówno efekty pozytywne, jak i efekty negatywne.

Dokonana zostanie kompleksowa ocena występowania tzw. efektu jałowej straty (*deadweight effect*), a więc ewaluatorzy ocenią, czy poziom wsparcia był odpowiedni, czyli czy zidentyfikowane zmiany sytuacji obszarów korzystających z Programu nastąpiłyby również w przypadku niższego wsparcia albo bez interwencji Programu.

Ta część ewaluacji obejmie także ocenę oddziaływania Programu, wykraczającego poza wpływ na obszary lokalne, który będzie przedmiotem badania z wykorzystaniem sytuacji kontrfaktycznej. Zastosowane tu zostanie podejście oparte na koncepcji łańcucha wartości i zostanie dokonana analiza efektu dyfuzji (inaczej określanego jako efekt mnożnikowy) uzyskiwanego dzięki inwestycjom dokonywanym przy pomocy Programu w kontekście zarówno gospodarki lokalnej, jak i gospodarki kraju.

Jednocześnie analiza efektu dyfuzji w kontekście szerszym niż lokalny pozwoli na dokonanie oceny tzw. efektu wyciekania, a więc ocenę, w jakim stopniu korzyści wynikające z efektu mnożnikowego zrealizowały się na terytoriach, które nie były bezpośrednimi obszarami docelowymi interwencji.

W tej części ewaluacji zostaną wykorzystane także wyniki uzyskane przez zastosowanie innych, przede wszystkim jakościowych metod badawczych.

Ta część ewaluacji zostanie przeprowadzona z wykorzystaniem wyników oceny opartej na metodach kontrfaktycznych, a przede wszystkim przy pomocy szerokiego zestawu metod badawczych, z położeniem nacisku na metody jakościowe.

Dokonana więc zostanie analiza odpowiednich dokumentów, przeprowadzone zostaną wywiady z respondentami reprezentującymi kluczowych interesariuszy i beneficjentów Programu (w tym przedstawicieli organu udzielającego pomocy, władz regionalnych i lokalnych, spółek zarządzających specjalnymi strefami ekonomicznymi, przedsiębiorstw korzystających z Programu oraz innych firm), zostanie też wykorzystany odpowiednio dobrany zestaw narzędzi i modeli analitycznych.

Istotnym elementem tego komponentu ewaluacji będą studia przypadku wybranych inwestycji zrealizowanych z pomocą Programu, które pozwolą na pogłębioną ocenę ich wpływu, w tym tego wykraczającego poza obszar terytorialny objęty badaniem z wykorzystaniem sytuacji kontrfaktycznej. Wybrane do nich zostaną inwestycje zlokalizowane w różnych specjalnych strefach ekonomicznych, o zróżnicowanej wielkości oraz charakterze branżowym. Do analizy tych przypadków zostanie zastosowana teoria łańcucha wartości, co pozwoli na identyfikację i ocenę skutków danej inwestycji, powstałych we wszystkich ogniwach łańcucha, niezależnie od ich miejsca. Studia przypadku obejmą perspektywę firm korzystających ze wsparcia, innych firm, zarówno lokalnych, jak i spoza danego

obszaru, jak również władz lokalnych. Studia przypadku stanowić będą istotne rozszerzenie oceny opartej na metodach kontrfaktycznych.

Dzięki ewaluacji opartej na teorii będzie możliwe sformułowanie wniosków i konkluzji, które będą bezpośrednio przydatne przy podejmowaniu decyzji co do kolejnych etapów Programu.

- (14) Należy przedstawić informacje dotyczące strategii identyfikacji scenariusza alternatywnego (grupa kontrolna). Należy opisać szczegółowo skład i znaczenie grupy kontrolnej.

W celu dokonania oceny, zostanie wybrana grupa co najmniej 35 gmin, na terenie których do końca roku 2019 zlokalizowane zostaną inwestycje korzystające z pomocy Programu. Będą to gminy położone w obrębie różnych stref (co najmniej po dwie gminy z każdej strefy) i charakteryzujące się różnymi cechami.

Szczegółowa lista cech decydujących o wyborze zostanie określona przez ewaluatorów, wstępnie przewiduje się wzięcie pod uwagę następujących charakterystyk:

- Obszar
- Liczba mieszkańców
- Charakter (miasto, gmina wiejska, gmina miejsko-wiejska)
- Położenie geograficzne, w tym odległość od najbliższego centrum wzrostu gospodarczego
- Poziom bezrobocia
- Struktura gospodarki lokalnej.

Następnie dobrana zostanie grupa kontrolna gmin położonych poza terenem specjalnych stref ekonomicznych, o charakterystykach możliwie zbliżonych do grupy gmin objętych interwencją. Zastosowana zostanie w tym celu technika łączenia w pary według wartości współzmiennych. Ustalenie cech, które zostaną do tego wykorzystane zostanie dokonane przez ewaluatorów na podstawie analizy wrażliwości różnych możliwych podejść, a także z uwzględnieniem dostępności potrzebnych do tego celu danych.

Ewaluatorzy rozważą też stworzenie więcej niż jednej grupy kontrolnej, przy czym każda z nich zostałaby dobrana ze względu na inną cechę (lub ewentualnie zestaw 2 cech o podobnym charakterze), a następnie zostałyby przeprowadzone odrębne porównanie zmian w grupie objętej interwencją do zmian w każdej z grup kontrolnych tak, aby uzyskać szerszą bazę do prowadzenia wnioskowania.

Ponieważ ewaluacja kontrfaktyczna będzie wykonana w oparciu o dane pozyskane z analizy dokumentów, przede wszystkim dostępne publicznie dane statystyczne, takie ewentualne zwiększenie liczby grup kontrolnych byłoby możliwe bez naruszania zasady proporcjonalności nakładów na ewaluację do nakładów przeznaczonych na interwencję podlegającą ocenie.

Na poziomie szacowania efektów wsparcia beneficjentów wykorzystana zostanie grupa kontrolna składająca się z podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie Polski i objętych obowiązkiem sprawozdawczości do GUS. Co do zasady obowiązek ten nałożony jest na wszystkie podmioty gospodarcze zatrudniające powyżej 9 pracowników. W ramach rocznych sprawozdań, przedsiębiorstwa wypełniają m.in. formularz SP – „Roczną ankietę przedsiębiorstwa”, w ramach której przedstawiają informacje w takich obszarach jak: wyniki finansowe, w tym rachunek zysków i strat, bilans, informacja o środkach trwałych, wielkości zatrudnienia, nakładach na szkolenia pracowników, wydatkach na szkolenia pracowników itp. Jednocześnie GUS prowadzi osobne badanie obejmujące działalność innowacyjną. W ramach formularza PNT-02 – „Sprawozdania o innowacjach w przemyśle”, możliwe jest ustalenie skali innowacyjnej działalności przedsiębiorstwa. Dane te gromadzone są w cyklach rocznych, co umożliwi ich wykorzystanie zarówno na etapie doboru grup kontrolnych jak również szacowania efektów wsparcia.

Dobór grupy kontrolnej będzie miał charakter celowy, ukierunkowany na zniwelowanie wszelkich obserwowalnych różnic między podmiotami kontrolnymi a wspartymi beneficjentami. W celu dokładnego dopasowania grupy kontrolnej wykorzystane zostaną statystyczne techniki łączenia w

oparciu o wektor wybranych cech kontrolnych. Biorąc pod uwagę dużą liczbę kontrolowanych charakterystyk, jedną z możliwych do wykorzystania technik na etapie doboru grupy kontrolnej, jest technika propensity score matching, która umożliwia rozwiązanie pojawiającego się przy tego typu obliczeniach problemu wielowymiarowości.

- (15) Należy wyjaśnić, w jaki sposób przewidywana metodyka odnosi się do potencjalnej stronniczości. Czy można stwierdzić z wystarczającą pewnością, że zaobserwowane różnice w wynikach grupy kontrolnej wynikają z programu pomocy?

Uniknięciu zjawiska '*selection bias*' służyć będzie przede wszystkim prawidłowy dobór grupy kontrolnej.

Jak wskazano wcześniej, dobór zostanie dokonany w oparciu o szeroki zestaw cech. Ustalenie cech, które zostaną do tego wykorzystane zostanie dokonane przez ewaluatorów na podstawie analizy wrażliwości różnych możliwych podejść oraz dostępności danych. Dla dokonania doboru gmin do grupy kontrolnej zastosowana zostanie technika łączenia w pary według wartości współzmiennych. Opisane podejście będzie służyć zapewnieniu możliwie bliskich początkowych charakterystyk gmin w obu grupach.

Ponadto, zostanie również rozważone stworzenie więcej niż jednej grupy kontrolnej, przy czym każda z nich zostałaby dobrana ze względu na inną cechę (lub ewentualnie zestaw 2 cech o podobnym charakterze), a następnie zostałyby przeprowadzone odrębne porównanie zmian w grupie objętej interwencją do zmian w każdej z grup kontrolnych, tak aby uzyskać szerszą bazę do prowadzenia wnioskowania.

Ponadto, na etapie analizy do dokonania pomiaru efektów Programu przewiduje się zastosowanie metody podwójnej różnicy. Przy jej zastosowaniu analiza zmian w jednostkach należących do grupy objętej interwencją oraz do grupy kontrolnej, jakie będą miały miejsce w okresie pomiędzy uruchomieniem interwencji i momentem obserwacji, uwzględni wcześniejsze różnice pomiędzy jednostkami należącymi do obu grup, a więc różnice niezależne od udziału w interwencji.

Wreszcie, jak to opisano powyżej, uzyskane wyniki zostaną poddane krytycznej analizie eksperckiej, obejmującej m.in. analizę wpływu na zaobserwowane różnice pomiędzy grupami innych czynników niż wsparcie ze strony Programu – będzie to istotnym elementem ewaluacji opartej na teorii.

- (16) Jeśli występuje, należy wyjaśnić, w jaki sposób przewidywana metodyka będzie odnosić się do konkretnych wyzwań dotyczących skomplikowanych programów (np. programy, które są wdrażane w zróżnicowany sposób na poziomie regionalnym, programy, które wykorzystują różne instrumenty pomocy).

Program – mimo prostoty stosowanego instrumentarium – jest interwencją o złożonym charakterze, ze względu na określone dla niego cele, powodujące, że interwencja na poziomie przedsiębiorstw ma prowadzić do osiągnięcia wyników na poziomie terytorialnym. Planowana metodyka oceny jest ściśle dostosowana do takiego charakteru Programu. Przewiduje ona zastosowanie w sposób komplementarny dwóch podejść metodologicznych, tak aby objąć oceną w sposób pełny wszystkie aspekty Programu. Podejście określane jako ewaluacja oparta na teorii służy właśnie kompleksowej analizie interwencji o złożonym charakterze; jego zastosowanie pozwoli na zbadanie efektów Programu, których nie da się zanalizować przy pomocy oceny kontrfaktycznej, a także na pogłębioną analizę i interpretację wyników uzyskanych w wyniku oceny kontrfaktycznej.

Gromadzenie danych

- (17) Należy przedstawić informacje dotyczące mechanizmów i źródeł gromadzenia i przetwarzania danych dotyczących beneficjentów programu pomocy oraz informacje dotyczące przewidywanego scenariusza alternatywnego. Należy przedstawić opis wszystkich właściwych informacji, które dotyczą etapu wyboru: zebrane dane o ubiegających się o

pomoc, dane podane przez ubiegających się, wyniki procedury wyboru. Należy również wyjaśnić wszelkie potencjalne kwestie dotyczące dostępności danych.

Gromadzenie danych odnoszących się do Programu, w szczególności danych istotnych dla określenia bezpośrednich efektów realizacji Programu, będzie miało miejsce przez cały okres jego wdrażania.

Bezpośrednio po zatwierdzeniu Programu zostanie dokonana weryfikacja i uaktualnienie struktury bazy danych funkcjonującej dla analogicznego programu na lata 2007-2013, dla jej dostosowania do potrzeb monitorowania nowego Programu i udoskonalenia na podstawie dotychczasowych doświadczeń.

Za gromadzenie danych na poziomie danej strefy oraz ich przekazywanie do organu odpowiedzialnego za realizację Programu (Minister właściwy ds. gospodarki) będzie odpowiedzialna spółka zarządzająca strefą.

Za gromadzenie danych na poziomie krajowym przy wykorzystaniu ww. bazy danych, ich agregację oraz oparty na nich monitoring będzie odpowiedzialny organ odpowiedzialny za realizację Programu.

Począwszy od uruchomienia Programu w bazie danych będą gromadzone dane dotyczące przedsiębiorstw ubiegających się o pomoc Programu w poszczególnych strefach, obejmujące:

- dane identyfikujące przedsiębiorcę
- lokalizację inwestycji
- rozmiar przedsiębiorcy
- warunki określone w zezwoleniu i terminy ich realizacji
- stopień realizacji warunków zezwolenia na koniec danego roku
- wielkość zwolnienia podatkowego
- wielkość pomocy uzyskanej z innych źródeł
- wielkość eksportu

Gromadzone na bieżąco będą również dane odnoszące się do wskaźników stopnia osiągnięcia celów Programu, dotyczących poziomu:

- poszczególnych przedsiębiorstw uzyskujących zezwolenia na prowadzenie działalności w strefie;
- poszczególnych stref: wskaźnik nowych miejsc pracy oraz nakładów na inwestycje (z uwzględnieniem zróżnicowania branżowego).

Równolegle będą gromadzone dane dotyczące kosztów ponoszonych na realizację zakładanych celów:

- maksymalnych dopuszczalnych zwolnień od podatku dochodowego wynikających z udzielonych w ramach Programu zezwoleń
- nakładów na rozwój infrastruktury stref ponoszonych przez spółki zarządzające strefami, władze lokalne i gestorów mediów
- wydatków spółek zarządzających strefami na promocję stref.

Dane monitoringowe odnoszące się do podstawowych wskaźników stopnia realizacji celów Programu, określonych powyżej, będą gromadzone w całym okresie wdrażania Programu, w tym w okresie utrzymania trwałości inwestycji. Pozwoli to na określenie końcowych wartości tych wskaźników na dzień zakończenia Programu.

W specyfikacji istotnych warunków przetargu lub rokowań (patrz pkt 9 Formularza) przedsiębiorstwa uzyskujące zezwolenia na działalność w strefie będą zobowiązane do przekazywania danych niezbędnych do monitorowania wskazanych wyżej wskaźników, co zapewni niezakłócony dostęp do tych danych. Przedsiębiorcy ci zostaną również zobowiązani do udzielenia pomocy w realizacji ewaluacji poprzez udział w badaniach terenowych, poprzez udzielenie wywiadów lub odpowiedzi w badaniach ankietowych, a także udostępnienie danych, zwłaszcza w ramach studiów przypadku.

Pozostałe dane niezbędne do monitorowania i ewaluacji określonych wcześniej wskaźników będą pozyskiwane z powszechnie dostępnych danych statystycznych, gromadzonych przez Główny Urząd Statystyczny. Dane te zostaną zgromadzone przez ewaluatorów w trakcie prowadzenia ewaluacji.

Dobór grupy kontrolnej gmin dla celów oceny z uwzględnieniem sytuacji konfaktycznej zostanie

dokonany przy wykorzystaniu danych pochodzących ze statystyk publicznych. To samo dotyczy wykonania tej oceny. Określenie danych i ich pozyskanie będzie obowiązkiem ewaluatora.

Dane niezbędne do dokonania analizy w ramach ewaluacji opartej na teorii zostaną zgromadzone przez ewaluatora, poprzez badanie dokumentów, zarówno tych dostępnych publicznie, jak i takich, które znajdować się będą w zasobach organu udzielającego pomocy i zarządów spółek zarządzających strefami i zostaną udostępnione przez te instytucje, jak również danych pozyskanych od przedsiębiorstw korzystających z pomocy, oraz poprzez badania terenowe o charakterze jakościowym i ilościowym: wywiady oraz badania ankietowe.

W ramach badania planowane jest wykorzystanie danych gromadzonych przez Główny Urząd Statystyczny w oparciu o formularze: SP – „Roczna ankieta przedsiębiorstwa” oraz PNT-02 – „Sprawozdania o innowacjach w przemyśle”. W ramach sprawozdań gromadzone są dane w obszarze działalności finansowej przedsiębiorstw, w tym rachunku zysków i strat, bilansu, nakładów w tym na środki trwałe oraz prowadzonej działalności innowacyjnej. Pierwszy z formularzy wypełniany jest w cyklach rocznych. Ma on charakter obligatoryjny dla wszystkich podmiotów, które zatrudniają powyżej 9 pracowników. W przypadku formularza PNT02, obejmuje on podmioty, które zadeklarowały prowadzenie działalności innowacyjnej.

- (18) Należy przedstawić informacje dotyczące częstotliwości gromadzenia danych właściwych do przeprowadzenia oceny. Czy obserwacje są dostępne na wystarczająco jednostkowym poziomie?

Dane monitoringowe będą gromadzone w odstępach rocznych.

Zaproponowana metodyka oceny przewiduje oparcie się na danych, które będą dostępne dla ewaluatora: będą pochodzić od przedsiębiorstw korzystających z Programu, od spółek zarządzających oraz ze statystyk publicznych.

Dodatkowe dane niezbędne dla celów oceny zostaną zgromadzone przez ewaluatora w wyniku badań terenowych, a zwłaszcza poprzez planowane studia przypadku.

Dane GUS gromadzone są na poziomie jednostkowym. Bezpośredni dostęp do nich nie będzie możliwy z uwagi na obowiązującą tajemnicę statystyczną. Wszelkie analizy kontrfaktyczne będą mogły być przeprowadzone jedynie przez kadrę GUS.

- (19) Należy podać czy dostęp do danych niezbędnych do przeprowadzenia oceny może być ograniczony przepisami i zarządzeniami, które regulują kwestie poufności danych i w jaki sposób przedmiotowe kwestie zostaną uregulowane. Należy wymienić potencjalne inne wyzwania dotyczące gromadzenia danych oraz sposoby ich przewyżczenia.

Ocena będzie przeprowadzona z uwzględnieniem przepisów dotyczących ochrony tajemnicy przedsiębiorstwa oraz ochrony danych osobowych.

Przedsiębiorstwa korzystające z Programu zostaną zobowiązane do udostępnienia danych niezbędnych dla celów ewaluacji, z zachowaniem niezbędnej ich poufności przez organ odpowiedzialny za realizację Programu oraz ewaluatorów.

Badania terenowe zostaną przeprowadzone przy zachowaniu zasady poufności danych osobowych respondentów, o czym respondenci będą każdorazowo informowani przez ewaluatorów.

- (20) Należy podać czy badania beneficjentów programu pomocy lub innych przedsiębiorstw zostały przewidziane i czy planuje się wykorzystanie uzupełniających źródeł informacji.

Jak wskazano wcześniej, w ramach podejścia o charakterze ewaluacji opartej na teorii wykorzystany zostanie szeroki zestaw danych, zgromadzonych przy użyciu zróżnicowanych metod badawczych. Obejmą one badania przedsiębiorstw korzystających z Programu oraz innych firm. Szczególne znaczenie będą miały w tym zakresie studia przypadku wybranych inwestycji zrealizowanych z

pomocą Programu.

Ponadto wykorzystane zostaną dane pochodzące z odpowiednich dokumentów (w tym dokumentów o charakterze strategicznym różnego szczebla) oraz od respondentów reprezentujących kluczowych interesariuszy Programu.

Proponowany harmonogram oceny

- (21) Należy wskazać proponowany harmonogram oceny włączając najważniejsze elementy dotyczące gromadzenia danych, okresowych sprawozdań oraz zaangażowania interesariuszy. Jeśli występuje, należy dołączyć załącznik ze szczegółami odnośnie do proponowanego harmonogramu.

Zadanie	Termin
Opracowanie systemu gromadzenia danych na potrzeby ewaluacji przez organ odpowiedzialny za realizację Programu (Minister Gospodarki)	lipiec 2015 r.
Akceptacja opracowanego systemu przez Komitet Sterujący	wrzesień 2015 r.
Gromadzenie danych na poziomie beneficjentów i gmin, w których beneficjenci działają	2015 – 2019
Posiedzenia Komitetu Sterującego	czerwiec 2016, 2017, 2018, 2019
Rozpoczęcie prac niezbędnych do przeprowadzenia analiz kontrfaktycznych na poziomie przedsiębiorstw.	I kw. 2018 r.
Wybór ewaluatora do oceny końcowej	I kw. 2019 r.
Opracowanie przez ewaluatora projektu raportu metodologicznego	II kw. 2019 r.
Akceptacja projektu raportu przez Komitet Sterujący	II kw. 2019 r.
Przygotowanie raportu końcowego przez ewaluatora	I kw. 2020 r.
Akceptacja raportu przez Komitet Sterujący	maj 2020 r.
Przekazanie raportu końcowego z ewaluacji do Komisji Europejskiej	czerwiec 2020
Wykorzystanie wyników ewaluacji w procesie opracowania kolejnej edycji programu	III i IV kwartał 2020
Publikacja i upowszechnienie wyników ewaluacji	IV kwartał 2020

- (22) Należy podać termin, do kiedy końcowe sprawozdanie zostanie przedłożone Komisji.

Czerwiec 2020

- (23) Należy podać czynniki, które mogą mieć wpływ na przewidywany harmonogram.

Na realizację harmonogramu mogą mieć wpływ następujące kluczowe czynniki:

- Termin akceptacji Programu przez Komisję Europejską, bowiem znajomość ostatecznego

kształtu Programu jest istotna dla sfinalizowania prac nad specyfikacją istotnych warunków zamówienia dotyczącego ewaluacji programu, a termin zakończenia tych prac wpływa na termin wyboru ewaluatora.

- Ewentualne protesty ze strony uczestników przetargu na ewaluatora – ich rozstrzygnięcie spowoduje opóźnienie w podpisaniu umowy i w podjęciu pracy przez ewaluatora.

Organ prowadzący ocenę

- (24) Należy podać dokładne informacje dotyczące organu prowadzącego ocenę lub, jeśli jeszcze nie został wybrany, informacje dotyczące harmonogramu, procedury i kryteriów wyboru.

Ewaluacja zostanie wykonana przez zespół niezależnych ekspertów.

Podmiot, któremu zostanie zlecona ewaluacja, zostanie wyłoniony w drodze publicznego przetargu nieograniczonego, przeprowadzonego zgodnie z przepisami prawa zamówień publicznych.

Specyfikacja przetargowa będzie uwzględniała zapisy gwarantujące pełną niezależność podmiotu prowadzącego ocenę oraz poszczególnych ekspertów od organu odpowiedzialnego za przyznawanie pomocy.

Kryteria wyboru podmiotu wykonującego ocenę obejmą wymogi odnoszące się do:

- doświadczenia podmiotu wykonującego ocenę w prowadzeniu badań ewaluacyjnych w zakresie programów i instrumentów podnoszenia konkurencyjności i innowacyjności gospodarki oraz rozwoju lokalnego i regionalnego, przy zastosowaniu podejść metodologicznych zaplanowanych dla potrzeb niniejszej ewaluacji;
- multidyscyplinarności zespołu ewaluacyjnego;
- posiadania przez ekspertów wchodzących w skład zespołu ewaluacyjnego kwalifikacji i doświadczenia w prowadzeniu badań ewaluacyjnych w obszarach wskazanych powyżej, przy zastosowaniu metodologii, które będą wykorzystywane w ramach oceny Programu.

Procedura przetargowa zostanie przeprowadzona przez Ministra właściwego ds. gospodarki jako organ odpowiedzialny za przyznawanie pomocy w ramach Programu.

- (25) Należy podać informacje dotyczące niezależności organu prowadzącego ocenę oraz w jaki sposób będą eliminowane potencjalne konflikty interesów (lub w jaki sposób zostanie zapewniona procedura wyboru).

Podmiot prowadzący ocenę zostanie wybrany w drodze przetargu nieograniczonego według reguł Prawa zamówień publicznych. Kryteria wyboru będą obejmowały zapewnienie niezależności podmiotu prowadzącego ocenę oraz poszczególnych ekspertów od organu udzielającego pomocy.

- (26) Należy wskazać właściwe doświadczenie oraz umiejętności organu prowadzącego ocenę (lub w jaki sposób zostanie zapewniona procedura wyboru).

Podmiot prowadzący ocenę zostanie wybrany w drodze przetargu nieograniczonego według reguł Prawa zamówień publicznych.

- (27) Należy podać, jakie ustalenia zostaną zastosowane przez organ przyznający pomoc, co do zarządzania i monitorowania procedury oceny.

Ocena będzie przeprowadzona przez podmiot wybrany przez organ udzielający pomocy w drodze przetargu nieograniczonego, po podpisaniu umowy pomiędzy tym podmiotem i organem. Umowa będzie określać obowiązki podmiotu dokonującego oceny w zakresie informowania organu udzielającego pomocy o przebiegu oceny oraz przedstawiania do konsultacji i zatwierdzenia kluczowych elementów procesu oceny, takich jak: raport metodologiczny, narzędzia badawcze, raport końcowy. Umowa będzie przewidywała kary umowne dla wykonawcy w razie niewywiązania się w

terminie z prawidłowej realizacji kluczowych etapów oceny.

- (28) Należy podać informacje, nawet jeśli będą miały wyłącznie wstępny charakter, dotyczące koniecznych ludzkich i finansowych zasobów, które będą dostępne do przeprowadzenia oceny.

Spółki zarządzające strefami

Gromadzenie niezbędnych danych od przedsiębiorców nie wymaga zwiększenia zatrudnienia ani ponoszenia dodatkowych kosztów. Dane są gromadzone od lat, a obecnie uściślona zostanie struktura danych.

Ministerstwo właściwe ds. gospodarki jako organ odpowiedzialny za realizację Programu

Przeprowadzenie oceny będzie wiązało się z kosztami prac ewaluatora.

Szacujemy koszty wykonania ewaluacji końcowej na 150 tys. EUR

Promocja oceny

- (29) Należy podać informacje dotyczące sposobu promowania oceny, tj. poprzez publikację planu oceny oraz inne właściwe informacje na stronie internetowej.

System gromadzenia danych, projekt raportu końcowego oraz przyjęty przez Komitet Sterujący raport z ewaluacji będą publicznie dostępne na stronach Ministerstwa właściwego ds. gospodarki jako organu odpowiedzialnego za realizację Programu.

Wyniki ewaluacji zostaną opublikowane i upowszechnione, stanowiąc istotny element badań i ocen funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych w Polsce. Przewiduje się m.in. ich prezentację na konferencji z udziałem zainteresowanych środowisk.

W ramach ewaluacji zostaną opisane dobre praktyki w zakresie funkcjonowania stref jako instrumentu rozwoju gospodarczego na poziomie lokalnym i regionalnym. Praktyki te będą upowszechniane wśród władz i instytucji odpowiadających za planowanie i realizację polityki rozwoju regionalnego i lokalnego.

- (30) Należy wskazać, w jaki sposób zostanie zapewniony udział interesariuszy. Należy podać czy przewiduje się zorganizowanie publicznych konsultacji lub wydarzeń dotyczących oceny.

Zaangażowaniu głównych interesariuszy Programu w proces jego oceny będzie służył Komitet Sterujący ewaluacją, który zostanie powołany przez Ministra właściwego ds. gospodarki.

W skład Komitetu wejdą przedstawiciele głównych interesariuszy Programu: Ministra właściwego ds. gospodarki jako organu odpowiedzialnego za przyznawanie pomocy, 3 przedstawiciele Zarządów województw, w których zlokalizowane są strefy, przedstawiciel Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej jako resortu odpowiedzialnego za politykę rozwoju oraz przedstawiciel Polskiego Towarzystwa Ewaluacyjnego, jak również przedstawiciel Krajowej Izby Gospodarczej jako reprezentant środowiska przedsiębiorców.

Komitet Sterujący będzie spotykał się w kluczowych momentach procesu ewaluacji, a co najmniej:

- na etapie opracowywania i weryfikacji systemu gromadzenia danych - Komitet ostatecznie akceptuje system we wrześniu 2015 r.,
- na etapach rocznego przeglądu funkcjonowania systemu gromadzenia danych oraz analizy postępów Programu, czerwiec 2016-2019,
- na etapie raportu końcowego - Komitet przedyskutuje i zgłosi uwagi do projektu raportu końcowego przedstawionego przez ewaluatora.

Celem pracy Komitetu Sterującego będzie odpowiednie ukierunkowanie systemu gromadzenia danych oraz ich zakres, tak aby zapewnić najwyższy standard ewaluacji interwencji publicznych oraz aby w maksymalnym stopniu uwzględnić potrzeby związane z wykorzystaniem wyników ewaluacji na poziomie centralnym (przez resorty odpowiedzialne za planowanie kolejnych interwencji publicznych

w obszarze rozwoju gospodarczego) oraz na poziomie regionalnym (przez władze regionalne odpowiedzialne za planowanie interwencji służących rozwojowi danego regionu i przez instytucje zaangażowane w realizację takich interwencji).

Komitety Sterujące będą również służyć jako forum komunikacji pomiędzy interesariuszami Programu; dzięki jego składowi, uwzględniającemu wszystkich głównych interesariuszy, pozwoli on na ich realny wpływ na cały proces ewaluacji Programu.

Ponadto metodyka ewaluacji przewiduje wykorzystanie opinii interesariuszy na temat Programu, jako materiału badawczego, który zostanie zgromadzony w trakcie badań terenowych poprzez wywiady pogłębione z interesariuszami.

Wyniki ewaluacji zostaną przedstawione na konferencji zorganizowanej przez Ministerstwo właściwe ds. gospodarki, na którą zostaną zaproszone zainteresowane środowiska.

- (31) Należy określić, w jaki sposób wyniki oceny będą wykorzystywane przez organy przyznające pomoc i inne organy, np. do opracowywania kolejnych programów lub do opracowywania podobnych programów.

Wyniki oceny zostaną wykorzystane przez Ministerstwo właściwe ds. gospodarki przy przygotowywaniu kolejnego programu – jak wskazano wyżej, do tego celu został dostosowany harmonogram oceny.

W ramach ewaluacji zostaną opisane dobre praktyki w zakresie funkcjonowania stref jako instrumentu rozwoju gospodarczego na poziomie lokalnym i regionalnym. Praktyki te będą upowszechniane wśród władz i instytucji odpowiadających za planowanie i realizację polityki rozwoju regionalnego i lokalnego, w celu ich wykorzystania w innych interwencjach o podobnym charakterze.

- (32) Należy wskazać czy i na jakich warunkach dane zgromadzone w celu i/lub wykorzystane do przeprowadzenia oceny będą udostępnione do powielania oraz dalszych badań i analiz.

Dane zgromadzone na potrzeby ewaluacji, z wyjątkiem danych stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa oraz nieprzetworzonych danych pochodzących z badań terenowych (zapisy wywiadów indywidualnych i grupowych) będą udostępniane przez Ministerstwo właściwe ds. gospodarki zgodnie z ustawowo określonymi zasadami dostępu do informacji publicznej.

- (33) Należy wskazać czy plan oceny zawiera poufne informacje, które nie mogą być ujawnione przez Komisję.

Plan oceny nie zawiera poufnych informacji.

INNE INFORMACJE

- (34) Należy wskazać tutaj jakiegokolwiek inne informacje, które uważa się za istotne do ewaluacji planu oceny.

Brak

- (35) Należy wymienić wszystkie dokumenty dołączone do zgłoszenia oraz zapewnić papierowe kopie lub bezpośrednie linki internetowe do przedmiotowych dokumentów.

Załączniki:

Akty prawne regulujące funkcjonowanie przedsiębiorców w strefach:

1. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2008 r. w sprawie pomocy publicznej udzielanej przedsiębiorcom działającym na podstawie zezwolenia na prowadzenie działalności

gospodarczej na terenach specjalnych stref ekonomicznych, (Dz. U. z 2015 r., poz. 465),
wersja angielska wykonana dla celów Programu,

2. **Ustawa z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych** (Dz. U. z 2007 r. Nr 42, poz. 274, z 2008 r. Nr 118, poz. 746, z 2009 r. Nr 18, poz. 97 oraz z 2014 r., poz. 1854)
3. **Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych** (Dz. U. z 2014 r. poz. 851, 915, 1138, 1146, 1215, 1328, 1457, 1563 i 1663)
4. **Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych** (Dz. U. z 2012 r. poz. 361, 362, 596, 769, 1278, 1342, 1448, 1529 i 1540, z 2013 r. poz. 21, 888, 1027, 1036, 1287, 1304, 1387 i 1717 oraz z 2014 r. poz. 223, 312, 567, 598, 773, 915, 1052, 1215, 1328, 1563, 1644 i 1662)
5. **Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2008 r. w sprawie pomocy publicznej udzielanej przedsiębiorcom działającym na podstawie zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej na terenach specjalnych stref ekonomicznych.** (Dz. U. Nr 232, poz. 1548, z 2010 r. Nr 15, poz. 78 oraz z 2013 r. poz. 1727)
6. **Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 listopada 2014 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie pomocy publicznej udzielanej przedsiębiorcom działającym na podstawie zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej na terenach specjalnych stref ekonomicznych** (Dz. U. poz. 1755)
7. **Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 15 listopada 2004 r. w sprawie przetargów i rokowań oraz kryteriów oceny zamierzeń co do przedsięwzięć gospodarczych, które mają być podjęte na terenie:**
 - **Kamiennogórskiej** Specjalnej Strefy Ekonomicznej Małej Przedsiębiorczości (Dz.U. nr 254, poz. 2539, z 2010 r. nr 108, poz. 687 i z 2014 r. poz. 1766)
 - **Katowickiej** Specjalnej Strefy Ekonomicznej (Dz.U. nr 254, poz. 2540, z 2010 r. nr 108, poz. 688, z 2014 r. poz. 1759)
 - **Kostryńsko-Słubickiej** Specjalnej Strefy Ekonomicznej (Dz.U. nr 254, poz. 2541, z 2010 r. nr 108, poz. 689 i z 2014 r. poz. 1757)
 - **Krakowskiego Parku Technologicznego** (Dz.U. nr 254, poz. 2542, z 2010 r. nr 108, poz. 690, z 2014 r. poz. 1767)
 - **Legnickiej** Specjalnej Strefy Ekonomicznej (Dz.U. nr 254, poz. 2543, z 2010 r. nr 108, poz. 691 i z 2014 r. poz. 1763)
 - **Łódzkiej** Specjalnej Strefy Ekonomicznej (Dz.U. nr 254, poz. 2544, z 2010 r. nr 108, poz. 692 i z 2014 r. poz. 1756)
 - Specjalnej Strefy Ekonomicznej **EURO-PARK MIELEC** (Dz.U. nr 254, poz. 2538, z 2010 r. nr 108, poz. 695 i z 2014 r. poz. 1760)
 - **Pomorskiej** Specjalnej Strefy Ekonomicznej (Dz.U. nr 254, poz. 2545, z 2010 r. nr 108, poz. 693 i z 2014 r. poz. 1764)
 - **Słupskiej** Specjalnej Strefy Ekonomicznej (Dz.U. nr 254, poz. 2546, z 2010 r. nr 108, poz. 694 i z 2014 r. poz. 1768)
 - Specjalnej Strefy Ekonomicznej **"Starachowice"** (Dz.U. nr 254, poz. 2547 i z 2010 r. nr 108, poz. 696 i z 2014 r. poz. 1758)
 - **Suwalskiej** Specjalnej Strefy Ekonomicznej (Dz.U. nr 254, poz. 2548 i z 2010 r. nr 108, poz. 697 i z 2014 r. poz. 1761)
 - **Tarnobrzskiej** Specjalnej Strefy Ekonomicznej EURO-PARK WISŁOSAN (Dz.U. nr 254, poz. 2549, z 2010 r. nr 108, poz. 698 i z 2014 r. poz. 1765)
 - **Wałbrzyskiej** Specjalnej Strefy Ekonomicznej INVEST-PARK (Dz.U. nr 254, poz. 2550, z 2010 r. nr 108, poz. 699 i z 2014 r. poz. 1769)

-Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej
(Dz.U. nr 254, poz. 2551, z 2010 r. nr 108, poz. 700 i z 2014 r. poz. 1762

<http://www.mg.gov.pl/Wspieranie+przedsiębiorczości/Wsparcie+finansowe+i+inwestycje/Specialne+strefy+ekonomiczne/Pomoc+regionalna+dla+przedsiębiorców>

**REGULATION
OF THE COUNCIL OF MINISTERS**

of 10 December 2008

on public aid granted to economic entities operating pursuant to a permit for carrying out business activity within special economic zones

Pursuant to Article 4 sub-clause 4 of the Act of 20 October 1994 on special economic zones (Journal of Laws of 2015 42, item 282) it is hereby ordered as follows:

§ 1. The regulation shall stipulate:

- 1) the scope of the business activity for conducting of which the permit will not be issued;
 - 2) the maximum level of public aid that may be granted to an economic entity conducting business activity within a special economic zone under the permit;
 - 3) conditions of granting public aid to an economic entity conducting business within a zone under the permit;
 - 4) conditions of considering expenditure as the expenditure spent on investment within a zone, as well as the minimum amount of such expenditure;
 - 5) expenditure on investment taken into consideration while the level of public aid is being decided upon for economic entities which obtained the permit after 31 December 2000;
 - 6) the manner of investment expenditure discounting and public aid level
- taking into consideration the conditions defined in the Commission Regulation (EU) No 651/2014 of 17 June 2014 declaring certain categories of aid compatible with the common market
in application of Articles 107 and 108 of the Treaty (OJ EU L 187 of 26.06.2014, p.1), hereinafter referred to as “regulation No 651/2014.

§ 2. 1. ⁽¹⁾ The permit shall not be issued for carrying out business activity within the scope of:

- 1) manufacturing explosives, tobacco products, engine fuel processing, as well as manufacturing, bottling and processing of alcoholic beverages and spirit designed for other purposes than manufacturing of biocomponents;
- 2) running game centres referred to in the Act of 19 November 2009 on games of chance (Journal of Laws No 201, item 1540);
- 3) installing, maintaining and repairing devices used for carrying out business activity in the area of a special economic zone;
- 4) services related to disposal and treatment of waste water; sewage sludge, stipulated in section E, section 37 of the Polish Classification of Goods and Services established under the regulation of the Council of Ministers of 29 October 2008 on Polish Classification of Goods and Services (PKWiU) (Journal of Laws No 207, item 1293 and No 220, item. 1435 and of 2009 No 33, item 256 and No 222, item 1753), hereinafter referred to as the “PKWiU”;
- 5) services related to waste collection, treatment and disposal; recovery of recyclable materials, stipulated in section E, section 38 of PKWiU, excluding:
 - a) recyclable non-hazardous waste stipulated in category 38.11.5,
 - b) hazardous waste stipulated in items: 38.12.22.0, 38.12.24.0, 38.12.25.0 and in sub-category 38.12.27,

- c) organic solvent waste stipulated in category 38.21.3,
- d) services related to recovery of raw materials; recyclable materials stipulated in group 38.3;
- 6) services related to remediation activities and other services related to waste management, specified in section E, section 39 of PKWiU;
- 7) civil structures and construction works stipulated in section F of PKWiU;
- 8) wholesale and retail trade, repairing of motor vehicles, including motorcycles, as well as hotel and gastronomic services stipulated in sections G and I of PKWiU;
- 9) towing services in road transport stipulated in section H, sub-category 52.21.25 of PKWiU;
- 10) licensing services related to information and communication, stipulated in section J of PKWiU, related to:
 - a) acquiring rights to books, brochures, leaflets and maps, stipulated in category 58.11.6,
 - b) acquiring rights to use directories and lists, especially address and telephone lists, stipulated in category 58.12.3,
 - c) acquiring rights to magazines and other periodicals stipulated in category 58.14.4,
 - d) acquiring rights to other printed matter stipulated in category 58.19.3,
 - e) acquiring rights to use computer games stipulated in category 58.21.4,
 - e) acquiring rights to use computer programmes stipulated in category 58.29.5;
- 11) information and communication services stipulated in section J of PKWiU, related to:
 - a) production of films, video recordings, television programmes, sound and music recordings, stipulated in section 59, excluding services related to publishing of sound and music recordings stipulated in category 59.20.3,
 - b) broadcasting of programmes available to general public and subscription programmes stipulated in section 60,
 - c) other information services stipulated in group 63.9;
- 12) financial and insurance services and services related to real property, stipulated in sections K and L of PKWiU;
- 13) professional, science and technical services stipulated in section M of PKWiU, excluding:
 - a) financial audit services stipulated in category 69.20.1,
 - b) accounting and bookkeeping services stipulated in category 69.20.2,
 - c) e) technical testing and analysis stipulated in group 71.2,
 - d) scientific research and development work services stipulated in section 72;
- 14) administration services and support services, stipulated in section N of PKWiU, excluding call centre services stipulated in group 82.2;
- 15) services related to public administration and national defence; services related to obligatory social insurance and education, services related to health care and social welfare, cultural, entertainment, sporting and recreational services, stipulated in sections O-R of PKWiU;
- 16) other services stipulated in section S of PKWiU, excluding repair and maintenance of computers and communication equipment stipulated in group 95.1 of PKWiU;
- 17) household services, services rendered by extraterritorial organisations and units, stipulated in sections T and U of PKWiU;
- 18) business activity for which a licence is required pursuant to Article 32 sub-clause 1 of the Act of 10 April 1997 – Energy Law (Journal of Laws of 2006 No 89, item 625, as amended¹⁾).
 - 2. Moreover, the permit shall not be issued:
- 1) in cases referred to in Article 1 sub-clause 2 letters c and d, sub-clause 3 letters a-d, sub-clauses 4 and 5 as well as Article 13 letters a-c and letter e of regulation No 651/2014.

- 2) to a large economic entity in the meaning of Article 2 item 24 of regulation No 651/2004 for carrying out business activity in the areas belonging to Mazowieckie province, which is within the scope of the same class of activity, determined in accordance with regulations issued with regard to the classification of activity pursuant to Article 40 sub-clause 2 of the Act of 29 June 1995 on public statistics (Journal of Laws of 2012 item 591, of 2003 item 2, and of 2014 item 1161) as the activity conducted by such an economic entity within the said areas

§ 3. 1. “Public aid granted in the form of tax exemptions under Article 17 sub-clause 1 item 34 of the Act of 15 February 1992 on corporate income tax (Journal of Laws of 2014, item 851, as amended²⁾) or under Article 21 sub-clause 1 item 63a of the Act of 26 July 1991 on personal income tax (Journal of Laws of 2012, item 361, as amended³⁾) shall constitute regional investment aid due to:”

- 1) costs of a new investment, whose amount is calculated as a product of maximum intensity of the aid determined for a given area and costs of investment qualifying for the aid, referred to in § 6, or
- 2) creation of new workplaces, whose amount is calculated as a product of maximum intensity of the aid determined for a given area and two-year labour costs of newly employed employees, covering gross wages costs of such employees increased by obligatory premiums, such as social insurance premiums paid by the economic entity starting from the day of employing such employees.

2. The participation of the own funds of an economic entity in the investment shall constitute the condition upon which the aid for a new investment may be granted. The own funds of an economic entity shall mean funds which have not been obtained within the aid granted and amounting to, at least, 25% of total qualified investment costs.

3. Creation of new workplaces shall mean net increase in the number of workplaces in a given entity due to the performance of a new investment in comparison with the average employment within the period of 12 months prior to the day of obtaining the permit.

4. A new investment shall mean an investment in fixed assets and intangible assets consisting in the establishment of a new entity or the extension of the existing one, diversification of the entity’s production by introducing new, additional products or significant amendment relating to the whole manufacturing process within the existing entity. A new investment shall also mean an acquisition of an entity which is put in liquidation or would be put in liquidation if it was not acquired, or of an organised part of such an entity, provided that the acquirer is not affiliated with the seller.

5. The aid for recovering investments shall not be permissible.

6. Newly employed employees shall mean the number of employees employed after obtaining a permit in connection with the performance of a new investment, however not later than within the period of 3 years following the termination of the investment, and each workplace is maintained for the period of at least 5 years, and in the case of small and medium-sized enterprises – for the period of at least 3 years starting from their creation. Number of employees shall mean the employees employed on full-time basis for the period of one year together with employees employed on part-time basis and seasonal employees per jobs on full-time basis.

7. The aid designed for new investments may be granted together with the aid for creation of new workplaces, provided that the total amount of these aids does not exceed the amount of

²⁾ Amendments to the consolidated text of the Act were published in the Journal of Laws of 2014, item 851, 915, 1138, 1146, 1215, 1328, 1457, and 1478.

³⁾ Amendments to the consolidated text of the Act were published in the Journal of Laws of 2012, items 362, 596, 769, 1278, 1342, 1448, 1529 and 1540, of 2013, items 21, 888, 1027, 1036, 1287, 1304, 1387, and 1717 as well as of 2014, items 223, 312, 567, 598, 773, 915, 1052, 1215, 1328, and 1478.

the aid stipulated in § 4. The permissible amount of the aid shall be calculated as a product of maximum aid intensity and higher amount of costs: of new investment or two-year labour costs of newly employed employees.

8. The aid referred to in sub-clause 1 may be granted jointly with other aid for new investments or creation of new workplaces, regardless of its source and form, provided that the total value of such an aid does not exceed the permissible aid amount stipulated in § 4.

§ 4. 1. The maximum intensity of the regional aid calculated as a proportion of the equivalent of gross subsidy to the costs which qualify to be covered by such an aid, subject to sub-clause 2 and 3 as well as 6, shall amount to:

- 1) 50% - in the areas belonging to the following provinces: Lubelskie, Podkarpackie, Warmińsko-Mazurskie, and Podlaskie;
- 2) 35% - in the areas belonging to the following provinces: Kujawsko-Pomorskie, Lubuskie, Łódzkie, Małopolskie, Opolskie, Pomorskie, Świętokrzyskie, and Zachodniopomorskie as well as in the areas of the following sub-regions: Ciechanowsko-Płocki, Ostrołęcko-Siedlecki, Radomski, and Warszawski Wschodni;
- 3) 25% - in the areas belonging to the following provinces: Dolnośląskie, Wielkopolskie, and Śląskie;
- 4) 20 % - in the area belonging to the Warszawski Zachodni sub-region;
- 5) 15 % - in the area belonging to the capital city of Warsaw until 31 December 2017;
- 6) 10 % - in the area belonging to the capital city of Warsaw until 1 January 2018;

2. The maximum intensity of the regional investment aid granted to small and medium-sized enterprises within the meaning of Article 2 item 2 of regulation No 651/2014 shall be increased by 20 gross percentage points in the case of small enterprises and by 10 gross percentage points in the case of medium-sized enterprises with relation to the maximum intensity stipulated for specific areas. The increase shall not be applied in the case of large investment projects.

3. In the case of the regional aid granted to an economic entity for the performance of a large investment project, the maximum amount of the aid shall be calculated according to the following formula:

$$I = R \times (\text{EUR } 50 \text{ million} + 0.5 \times B + 0 \times C),$$

where individual symbols shall mean the following:

I - maximum aid amount for a large investment project,

R - maximum intensity of the regional investment aid for the area in which a large investment project is located,

B - amount of costs which qualify to be covered by the aid over the equivalent of EUR 50 million, however not exceeding the equivalent of EUR 100 million,

C - amount of costs which qualify to be covered by the aid exceeding the equivalent of EUR 100 million.

4. A large investment project shall mean a new investment, in which costs qualifying for the aid exceed the equivalent of EUR 50 million calculated in accordance with the exchange rate announced by the National Bank of Poland as of the day of granting the permit.

5. A new investment commenced by the same economic entity or another economic entity which belongs to the same capital group within the meaning of art. 3 sect. 1 item 44 of the Accounting Act of 29 September 1994 (Journal of Laws of 2013, item 330, as amended ⁴⁾) within three years from the commencement of works on another investment covered by the aid in the same sub-region of the third level (NTS3), in accordance with regulations issued

⁴⁾ Amendments to the consolidated text of the Act were published in the Journal of Laws of 2013, item 613, and of 2014, items 768 and 1100.

pursuant to Article 40 sub-clause 3 of the Act of 29 June 1995 on public statistics, shall be considered part of such an investment.

6. A project of an individual aid shall be notified to the European Commission if:

- 1) the total value of the regional aid granted from all sources exceeds the value of the public aid calculated in accordance with § 4 of the regulation of the Council of Ministers of 30 June 2014 on establishment of the regional aid map for 2014–2020 (Journal of Laws item 878) for a new investment, the costs of which that qualify for the aid amount to EUR 100 million;
- 2) an economic entity seeking the aid has closed business activity within the scope of the same class of activity, determined in accordance with Regulation (EC) No 1893/2006 of the European Parliament and of the Council of 20 December 2006 on establishing the statistical classification of economic activities NACE Rev. 2 and amending Council Regulation (EEC) No 3037/90 as well as certain EC Regulations on specific statistical domains (OJ UE L 393 of 30.12.2006, p. 1, as amended), within the territory of a state being a party to the agreement on the European Economic Area within the two years preceding the date of application for the aid or on the date of application for the aid intends to close such an activity within two years from the completion of the investment covered by the permit.”;

§ 5. 1. An economic entity shall have the right to income tax exemption due to new investment costs starting from the month in which it incurred investment expenditure within the period between the day of obtaining the permit and the exhaustion of permissible regional aid.

2. The following conditions shall be met in order to obtain the right to income tax exemption referred to sub-clause 1:

- 1) preservation of ownership title to the property elements connected with investment expenditure – for the period of 5 years following their entry into fixed and intangible assets register within the meaning of income tax regulations, and in the case of small and medium-sized enterprises – for the period of 3 years, however the replacement of outdated installations or equipment due to fast pace of technological development shall not be excluded;
- 2) preservation of the investment in the region in which the aid has been granted for the period not shorter than 5 years following the termination of the whole investment, and in the case of small and medium-sized enterprises – for the period not shorter than 3 years.

3. An economic entity shall have the right to income tax exemption due to creation of new workplaces starting from the month in which it commenced bearing labour costs until the exhaustion of permissible regional aid upon the fulfilment of the conditions referred to in § 3 sub-clause 6.

4. An economic entity whose enterprise or its organised part has been covered by the borders of a special economic zone due to the performance of a new investment, shall have the right to the exemptions referred to in sub-clauses 1 and 3 starting from the month following the month in which investment expenditure and the employment have reached the level stipulated in the exemption, within the period between the day of obtaining the permit and the exhaustion of permissible regional aid.

5. An economic entity shall have the right to the exemptions referred to in sub-clauses 1 and 3 solely for the performance of the business activity within a special economic zone. Should the economic entity carry out business activity also outside a special economic zone, activity carried out within a special economic zone shall be organisationally separated, and the exemption amount shall be calculated on the basis of data relating to the organisational unit carrying out business activity solely within a special economic zone.

6. For the purpose of calculating the amount of income tax exemption vested in an economic entity carrying out business activity within a special economic zone through the organizational unit referred to in sub-clause 5, the provisions of Article 25 of the Act of 26 July 1991 on personal income tax or Article 11 of the act of 15 February 1992 on corporate income tax shall apply respectively.

§ 6. 1. The costs qualifying for the aid shall mean costs of an investment decreased by tax on goods and services and excise tax charged, if the possibility of their deduction results from separate regulations, incurred within a special economic zone during the duration of the permit, constituting:

- 1) purchase price of the ownership title or perpetual usufruct right to the lands;
- 2) purchase price or costs of manufacturing, within one's capacity, of fixed assets, provided that they are classified, under separate regulations, as elements of taxpayer's property;
- 3) costs of extension or modernisation of the existing fixed assets;
- 4) purchase price of intangible assets connected with the transfer of technology through the acquisition of patent rights, licences, know-how or unpatented technical knowledge, subject to sub-clauses 2 and 3;
- 5) costs connected with lease of lands, buildings and structures, provided that the lease period shall be at least 5 years, and in the case of small and medium-sized enterprises – at least 3 years counting from the expected date of new investment termination;
- 6) purchase price of the assets other than lands, buildings and structures covered by the lease, if the lease has the form of financial leasing and covers the obligation to purchase the assets upon the expiry of the lease period.

2. In the case of economic entities other than small and medium-sized enterprises, investment costs stipulated in sub-clause 1 item 4 shall be included in the costs qualifying for the aid in the amount not exceeding 50% of the value of the costs referred to in sub-clause 1.

3. Intangible assets shall meet, jointly, the following conditions:

- 1) economic entity being granted regional aid uses them solely in the enterprise for which the aid has been granted, and they are recognised as assets of such an enterprise and will be maintained there for the period of at least 5 years, and in the case of small or medium-sized enterprises – for the period of at least 3 years;
- 2) they have been acquired from a third party on conditions not differing from normal investment practices;
- 3) they are subject to amortisation pursuant to income tax regulations.

4. The purchase price and costs of manufacturing fixed assets and intangible assets shall be determined pursuant to the provisions of the Accounting Act of 29 September 1994 (Journal of Laws of 2002 No 76, item 694, as amended⁴⁾).

5. (repealed).

6. If, prior to the acquisition of an enterprise, public aid had been already granted towards one of its elements, purchase price of such elements shall not be classified as costs qualifying for the aid.

7. Fixed assets referred to in sub-clause 1 item 2 purchased by the economic entity other than a small and medium-sized entity shall be new.

8. The minimum amount of investment costs referred to in sub-clause 1 shall amount to EUR 100 thousand according to the exchange rate announced by the National Bank of Poland as of the day of granting the permit.

9. In the case of the regional aid granted for a significant amendment relating to the whole manufacturing process within an existing entity, the costs qualifying for the aid should exceed the costs of amortisation of assets related to the activity being amended within the last three financial years prior to the date of application for the aid.

10. In the case of the regional aid granted for the diversification of an existing entity's production, the costs qualifying for the aid should exceed by at least 200% the book value of the reused assets as recorded in the financial year preceding the commencement of diversification.”.

§ 7. 1. Investment costs and the amount of the aid shall be discounted as of the day of obtaining the permit.

2. The monthly average rate of six-month loan granted on Warsaw interbank market (WIBOR) from January 1998 shall apply for the purpose of discounting expenditure incurred before 1 February 1998.

3. The monthly average rate of six-month loan granted on Warsaw interbank market (WIBOR) quoted in months preceding the month in which the economic entity incurred expenditure or obtained the aid shall apply for the purpose of discounting aid granted and expenditure incurred between 1 February 1998 and 31 August 2004.

4. The reference rates determined by the European Commission for the Republic of Poland shall apply for the purpose of discounting aid granted and expenditure incurred between 1 September 2004 and 30 June 2008.

5. The base rates determined by the European Commission for the Republic of Poland and increased by 100 base points shall apply for the purpose of discounting aid granted and expenditure incurred from 1 July 2008.

6. The discounted value of expenditure incurred and aid granted shall be calculated according to the following formula:

$$PV = F \times \prod_{i=1}^n \frac{1}{1 + r_i/12} = F \times \frac{1}{1 + r_1/12} \times \frac{1}{1 + r_2/12} \times \dots \times \frac{1}{1 + r_n/12},$$

where individual symbols shall mean the following:

PV - discounted value of expenditure incurred or aid granted as of the day of granting the permit,

F - value of expenditure incurred as of the day of their incurrence or the value of aid obtained as of the day of obtaining the aid,

i - subsequent monthly discounting period,

r_i - discount rate referred to in, respectively, sub-clause 2-5, expressed in decimal fraction, appropriate for “i” discounting period,

n - number of months which elapsed from the day of obtaining the permit for carrying out business activity until the day of incurring expenditure or the day of obtaining the aid, subject to the following:

- day of incurring expenditure shall be the last day of a month in which a given expenditure was incurred,
- day of obtaining the aid shall be the last day of a month in which the aid within the meaning of the Act of 30 April 2004 on the procedural issues concerning public aid (Journal of Laws of 2007 No 59, item 404 and of 2008 No 93, item 585) was obtained,
- day of obtaining the permit shall be the last day of a month in which the permit was issued.